LAISVĖ
Semi-Weekly
102-02 Liberty Ave.
Ozone Park 17, N. Y.
Tel. MIchigan 1-6887

Entered as second class matter at the Post Office of Jamaca, N. Y., under the Act of March 3, 1879.

LAISVĖ

THE LITHUANIAN SEMI-WEEKLY

LAISVĖ—LIBERTY
Dukartsavaitinis

Dalis Queens apskrityje (N. Y.)	$10.00
Kanadoje	$10.00
Kitur užsienyje	$12.00
Jungtinėse Valstijose	$9.00

Pavienio egzemp. kaina 10 centų

PRICE 10c A COPY

No. 63 * * * * * Ozone Park 17, N. Y. Antr., rugpiūčio (Aug.) 7, 1962 * * * * * METAI 5I-ji

KRISLAI

Išgarsėjo savo negarbe.
Ir mano paraginimas.
Ta pati apgavystė.
Prašosi pakeitimo.
Meistras ir plunksnos.
Neprisotinami nasrai.
Ne jiems suprasti.

Rašo **A. Bimba**

Nedidelis miestelis Albany Georgia valstijoje labai panašus į katalikų bažnyčios kunigų sukurtą peklą. Kas ten dedasi, baisu net pagalvoti. Jį valdo visai nužmogėję baltieji šovinistai. Juodaisiais žmonėmis (negrais), kurie kovoja už paprasčiausias pilietines teises, užkimšti visi kalėjimai.

Kaip ilgai toji "pekla" dar bus toleruojama?

— — —

Tegu šitie žodžiai pasiekia mūsų draugus laisviečius New Jersey ir Pennsylvanijoje. Prašau juos susidomėti. Rugpiūčio 19 dieną pas draugus Ramanauskus ūkyje įvyks filadelfiečių šaunus parengimas.

Atsiminkime gražią, garsią, garbingą praeitį. Atsiminkime tuos didžiuosius filadelfiečių piknikus. Jų svetingumu visi didžiuodavomės. Jie tokiais ir dabar tebėra. Tad būkite jų svečiais.

Girdėjau, kad baltimoriečiai ruošias pas juos vykti į svečius. Nuo jų neatsiliks ir niujorkiečiai.

— — —

Kai kurie mūsų "ateistai" galvoja šitaip: Tegu velniai tuos katalikų bažnyčios kunigus su jų burtais ir apgavystėmis. Bet pakvietimas protestantiško pastoriaus pakalbėti poterius prie iš gyvųjų tarpo išsiskyrusio bedievio karsto nėra jokia nuodėmė prieš mūsų įsitikinimus.

Tai apsigaudinėjimas savęs, tai apgaudinėjimas savo įsitikinimų.

Tie patys burtai, tie patys prietarai, tie patys monai, tegu jie eitų iš kataliko kunigo, iš protestantiško pastoriaus, arba iš žydų rabino lūpų.

Nesvarbu, kas tuos monus šinkavoja. Svarbu tas, kad jais yra apgaudinėjami ir mulkinami žmonės, kad iš jų kas nors daro biznį.

— — —

Pastebėjau, kad jau ir mūsų draugai vilniečiai Jungtines Tautas vadina **Suvienytų Nacijų Organizacija** — sutrumpintai, SNO.

Kaip žinia, taip šią organizaciją visą laiką vadina Lietuvos spauda.

Laikas nuo tokio gramozdiško pavadinimo atsisakyti. Jis neskamba gražiai. Daug gražiau skamba **Jungtinės Tautos.** Tai trumpas, aiškus, taiklus pavadinimas.

— — —

Dar pastaba mūsų kai kuriems draugams. Kam rašote "Sovietų Sąjunga", o ne **Tarybų Sąjunga?**

— — —

Su giliausiu susidomėjimu skaitau Vilniaus "Sporte" žalgiriečių irkluotojų komandos nario sporto meistro Zigmo Juknos tąsomis dedamą straipsnį **"Filadelfijos varpas skelbia mūsų pergalę".** Pasirodo, kad šis jaunas, smarkus vyras yra ne tik sporto meistras, bet ir plunksnos.

— — —

Dienraštis "Long Island Press" net keliais straipsniais prabilo apie Jungtinių Valstijų žvalgybos veiklą. Plati ta veikla, baisi ta veikla. Ji turi 39,000 agentų. Per metus

(Tąsa 6-tam pusl.)

Tarybų Sąjungos nafta plauks iki Klaipėdos

New Yorkas. — Specialistai žymi didelį progresą Tarybų Sąjungos naftos gavyboje. 1962 metais pirmaisiais šešiais mėnesiais TSRS buvo pagaminta po 3,500,000 bačkų per dieną, tai 12 procentų daugiau, negu tais pat mėnesiais 1961 m.

Per 1962 m. pirmuosius šešis mėnesius TSRS ir kitos socialistinės šalys į kapitalistines šalis kasdien išvežė po 640,000 bačkų naftos, o 1961 m. tuo pat laiku išvežimas buvo tik po 610,000 bačkų.

Tarybų Sąjunga tiesia naftos vamzdžius nuo Uralo ir Kaukazo kalnų. Nuo Uralo svarbiausia linija užvardinta "Draugiškumo linija". Nuo Uralo kalnų iki Učetos, per 900 mylių, vamzdžiai yra po 40 colių skersmiriniai, ir gali per parą pervaryti po 1,000,000 bačkų.

Nuo Učetos vamzdžių linijos šakojasi: viena iš jų eina per Lenkiją (Plocko miestą) į Vokietijos Demokratinę Respubliką — į Schwedto miestą. Trečioji linija eina į Baltijos jūrą, jos viena **šaka pasieks Klaipėdą, Lietuvoje, o antroji — Vandpilį, Latvijoje.** Pastarosios linijos bus baigtos 1964 metais ir galės per parą pristatyti po 400,000 bačkų naftos.

Nuo Tichorecko, Kubanėje, bus dar nutiesta dvi vamzdžių linijos iki Juodosios jūros. Nuo Uralo kalnų dar yra tiesiama vamzdžių linija į Leningradą, kuri jau pasiekė Gorkio miestą. Leningrade per dieną iš jos gaus po 320,000 bačkų naftos.

Britanija gelbėja savo kolonijas

Londonas. — Francūzijos imperija suiro, nes nuo jos atsimetė apie 20 kolonijų ir sudarė nepriklausomas valstybes. Anglai, Britanijos valdovai, stengiasi išlaikyti savo imperiją. Kos kas jiems sekasi to pasiekti su "laisvųjų" dominijų forma.

Dabar jie suplanavo sudaryti naują federaciją — **Malaysia** iš Malajų federacijos, Singapuro, Sarawak, Brunei ir North Borneo kolonijų. Pastarosios trys randasi Borneo salos šiaurinėje dalyje.

Borneo milžiniška sala, užima 290,012 ketvirtainių kų mylių plotą. Jos didžioji dalis, 208,286 ketv. mylių su 6,000,000 gyventojų, yra Indonezijos dalimi. Visi gyventojai artimi bendrai indonezų tautai. Anglai supranta, kad Indonezija, kada ji atgaus nuo Hollandijos Vakarų Naująją Gvinėją, tai pareikalaus ir nuo Anglijos Borneo salų. Todėl jie suplanavo sudaryti "laisvą" federaciją, kuri dominijų ryšiais būtų sujungta su Anglija.

Malaysijos priešakin statomas Malajų federacijos reakcinis premjeras Tunku Abdul Rahman'as. Londone jis pareiškė: "Malaysija nebus neutrališka valstybė, nebus draugiška komunistų šalims... Aš tikiu, kad negali būti koegzistacijos su komunistais... Mes esame komunistų priešai ir tokiais pasiliksime".

Malaysijos federacija tęsis nuo Burmos iki Filipinų per 1,600 mylių ilgio, kaip kokia pasaga tarp Indonezijos ir Azijos pusiasalio. Tame pusiasalyje randasi Pietų ir Šiaurės Vietnamai, Kambodža, Laosas ir Tailandas. Malaysija užims 132,633 ketv. mylių plotą ir turės apie 10 milijonų gyventojų.

Ar artėja susitarimas dėl uždraudimo atomų ginklų?

Washingtonas. — Prezidentas Kenedis sakė, kad Jungtinės Valstijos jau nereikalaus tarptautinės kontrolės komisijų kitose šalyse, kad sutiks tik su techninių įrengimų kontrole.

Jeigu JAV laikysis tokio nusistatymo, tai priartės susitarimas atominių ginklų klausimais.

Iki šių laikų JAV reikalavo, kad atominių ginklų reikalais būtų tarptautinė kontrolės komisija, kuri galėtų nevaržomai tikrinti kitų šalių apsiginklavimą.

Tarybų Sąjunga laikosi nusistatymo, kad tokia komisija tik blogo padarytų, nes ji pavirstų į šnipinėjimo įrankį. TSRS sako, kad dabar jau techniniai įrengimai taip ištobulinti, jog jų pagalba galima tikriausiai sužinoti kitų šalių atominių ginklų bandymus. Savo pozicijos parėmumui TSRS nurodė datas ir valandas, kada atominių ginklų bandymus darė JAV arba Anglija, nors to iš anksto neskelbė.

Washingtonas. — Baltajame Name lankėsi Brazilijos studentai. Jie kaltino Jungtines Valstijas, kad ruošiasi prie karo. Prezidentas Kenedis pareiškė: "Kuris dabartiniais laikais trokšta karo, yra beprotis".

Studentai kalbėjo apie industrijų nacionalizavimo reikalą. Kenedis sakė: "Jeigu jus manote, kad pas jus reikalinga nacionalizuoti pamatines industrijas, tai jūsų pasirinkimas... Mes gi pasirinkę laisvąją kompeticiją, kuri patenkina mūsų žmones".

Suomių prezidentas atsiprašė jaunimą

Helsinkis. — Per kelias dienas reakcininkai pikietavo Pasaulinį jaunimo Festivalį ir įžeidinėjo jo dalyvius. Suomijos prezidentas Urho Kekkonenas atvyko į festivalį ir jaunuolių atsiprašė. Kartu dalyvavo ir keli žymūs parlamento nariai.

Festivaliui besiartinant prezidentas Kekkonen buvo atsikreipęs į suomius ir ragino juos, kad gražiai ir draugiškai priimtų pasaulinius svečius. Bet reakcininkai sumobilizavo apie 2,500 chuliganų, kurie elgėsi priešingai.

Vakarų vokiečiai ruošiasi karui

Bona. — Vakarų Vokietija paskubiai ruošiasi karui. Ji stato daug karo laivų ir submarinų, nutiesia strateginius veškelius, didina karo orlaivyną ir armiją.

Sakoma, kad jos vadai ir JAV militariistai tariasi padidinti vokiečių armijos skaičių nuo 500,000 vyrų iki 750,000.

SULAIKĖ TELESKOPO STATYBĄ

Washingtonas. — JAV gynybos sekretorius ir Pentagono viršininkai įsakė sulaikyti radijo teleskopo statybą. Nuo 1958 metų jis buvo statomas Sugar Grove, W. Va. Planams ir statybai jau išleido $126,260,000.

Originaliai buvo manyta, kad jo pagalba bus galima kontroliuoti Tarybų Sąjungos radijo veiksmus. Šio radijo teleskopo antenine "lėkštė" būtų buvusi 600 pėdų skersmiriniai (diametriniai).

Greiti naujieji TSRS laivai

Maskva. — Iš Astrachanės į Maskvą atplaukė naujasis laivas "Meteor-5". Jis yra tris kartus greitesnis už pirmesnius upių laivus, nes virš 2,000 mylių atliko per 52 valandas, tai yra, apie 40 mylių per valandą.

"Meteor-5" yra plokščiadugnis, kuris plaukia virš bangų. Tokių laivų TSRS daug gaminasi, nes jie bus parankūs upėmis plaukioti.

"Meteor-5" atgabeno šviežių daržovių ir vaisių.

Ir Kanadoje gimė nesveikas kūdikis

Saskatoon, Sask. — Sharon Gallagher, 20 metų amžiaus motina, pagimdė neišsivysčiusi ("deformed") kūdikį. Motina būdama nėščia vartoja thalidomide vaistus.

Kūdikis gimė su trumpomis rankomis, tik virš alkūnių, ir plaštakos turi tik po keturis pirštus.

Kol kas kūdikis auga. Tėvų pirmasis nusiminimas jau praeidinėja

NAUJAS TILTAS PER DELAWARE UPĘ

Honesdale, Pa.—Tapo atidarytas naujas tiltas per Delaware upę, kuris jungia Callicon, N. Y., ir Damascus, Pa., miestelius. Tiltas yra ilgas, jo pakabinamoji dalis turi 947 pėdas. Tiltas randasi apie 50 mylių nuo Binghamtono ir apie tiek pat nuo Scrantono.

Londonas. — Dvylika anglų ir šeši rusai Pamire lipo į 21,650 pėdų kalną. Du anglų specialistai W. Noyse ir R. Smith užsimušė.

"Seaway" vandens kelias yra saugus

Ottava. — Anglų laivui "Montrose" nuskendus Detroito upėje, kai kurie anglai pradėjo kelti klausimą: ar "Seaway" yra saugus laivams.

R. J. Rankin, "Seaway" kelio prezidentas, sako, kad vandens kelias yra pilnai saugus.

1961 metais "Seaway" vandens keliu plaukė virš 1,000 jūrinių laivų ir nelaimių buvo tik trys, o jų pasitaiko nemažiau ir didjūriuose.

"Seaway" eina St. Lawrence upe, išilgai Didžiuosius ežerus ir kanalus ir sudaro apie 2,300 mylių ilgio vandens kelią.

Apie J. Valstijų bedarbių skaičių

Washingtonas. — Jungtinių Valstijų darbo sekretorius A. J. Goldbergas pasidžiaugė, kad tarp birželio pabaigos ir rugpiūčio pradžios nedirbančių skaičius sumažėjo iki 4,018,000. Jis sako, kad krizė mažėja.

Bet tai yra toli nuo tiesos. Viena, vasarą visada šimtai tūkstančių darbininkų randa darbo prie statybos ir farmų darbų. Antra—į nedirbančius neįskaito jaunuolių, kurie baigė mokslą, nori darbo, bet jo negauna. Trečia—į bedarbių eiles neįskaitomi ir tie darbininkai, kurie po nedarbo apdrauda nepaeina, arba jiems ji jau išsibaigė.

Vėliausios žinios

Londonas. — Anglų specialistas G. Bacon, kuris gamino karo reikalams ligų perus, pats nuo jų mirė.

Londonas. — Čekoslovakija pareiškė, kad ji sutinka priimti Dr. Robertą Sobleną.

Washingtonas. — Dešimt valstybių ketina duoti Indijai pagalbos per World banką.

New Delhi. —Indija perka Tarybų Sąjungoje dvi eskadriles naujausių kovos "MIG-21" lėktuvų.

Barcelona, Ispanija. — Sulaukusi 74 m. amžiaus mirė ispanė dainininkė Raquel Meller.

Varšuva. — F. Waniolka bus premjero pavaduotoju.

Londonas. — Anglijos vyriausybė neturi plano greitam veikimui Sobleno klausime.

Washingtonas. — Tailande dar yra 2,200 JAV pėstininkų ir 1,000 lakūnų, marininkai jau visi išvažiavo.

Rio de Janeiro.—Susikūlė Brazilijos militarinis lėktuvas ir žuvo 10 žmonių.

Midland, Mich. — Sulaukęs 70 metų amžiaus, nuo širdies smūgio, mirė Dr. E. C. Britton, cheminis specialistas.

Maskva. —Nelaimėje žuvo atominis specialistas N. A. Javinskis.

Stokholmas. — Rugpiūčio 1 dieną šiaurinėje dalyje Švedijos daug prisnigo.

Fašistai šaukia konferenciją

Londonas. — Fašistai ir "naujieji" hitleriininkai šaukia savo pasaulinę konferenciją. Ji šaukiama Anglijoje rugpiūčio 15-17 dienomis. Jie sako, kad atvyks naciai iš Europos, Australijos, Afrikos, Azijos ir Amerikos.

Anglijos vyriausybė paskelbė, kad ji neįsileis virš 30 hitlerininkų, jų tarpe George Lincoln Rockwell, JAV hitlerininkų vado.

Sako, kad paleis 150,000 rezervistų

Washingtonas. — Jungtinių Valstijų armijos viršininkai sako, kad jie tuojau pradės paleisti iš militarinės tarnybos 145,000 rezervistų, jeigu "nieko gresiančio pasaulyje neįvyks". Rezervistai buvo pašaukti 1961 m. susidarius "Berlyno krizei".

JAV karo laivyno viršininkai sako, kad ir jie paleis iš tarnybos apie 9,000 jūrininkų ir kelis karo laivus išims iš aktyvaus veikimo.

LIAUDIES KOVA ARGENTINOJE

Buenos Aires. —Argentinos Darbo Konfederacija iššaukė darbininkus į generalinį streiką prieš reakcinės valdžios ekonominę politiką. Tarp policijos ir darbininkų įvyko susirėmimų.

Maskva. — TSRS mechaniški įrengimai užrekordavo Nevadoje padrąstą požeminį atominių bombų bandymą. Nuo bandymo vietos iki Maskvos yra 6,200 mylių.

Bethesda, Md. — Mirė admirolas D. L. Francis.

Vokiečiai ir JAV generolų pakeitimas

Paryžius. — Francūzijos laikraščiai rašo, kad Vakarų vokiečiai, kaip militaristai, taip Adenauerio šalininkai, nepasitenkinę, kad pasitraukė NATO komandierius generolas Norstadas.

1960 m. rugsėjo mėnesį prie Como ežero generolas Norstadas, Adenaueris ir kiti NATO vadai turėjo pasitarimą ir jie suderino savo taktiką ir strategiją karui prieš socialistines šalis. Dabar jie nėra tikri: ar generolas L. L. Lemnitzeris sutiks su tais planais.

Ekstra

Hollywood, Calif. — Los Angeles mieste iš po nakties rasta negyva artistė Marilyn Monroe. Greta jos rasta tuščia bonkutė nuo tabletėlių dėl miego

---

Washingtonas. — JAV technikiniai instrumentai užrekordavo Tarybų Sąjungos atominių ginklų bandymą. TSRS išbandė atominę bombą Novaja Zemlio srityje, į šiaurę nuo Sibiro. Bomba buvo apie 58 milijonų dinamito jėgos.

Tel Avivas. — Izraelio lėktuvų linija atsisakė paimti iš Anglijos Dr. R. Sobleną ir pristatyti į Jungtines Valstijas.

Alžyras. — Tūkstančiai miesto gyventojų iškilmingai pasitiko Ben Bellą, kuris vadovauja Alžyro liaudies kovoms už pilną nepriklausomybę. Prieš šešeris metus čionai jį francūzai imperialistai areštavo ir į kalėjimą pasodino.

Sidney, Australija. —Mirė generolas H. G. Bennett.

LAISVE LITHUANIAN SEMI-WEEKLY

PUBLISHED BY THE LAISVE, INC.

Published Tuesdays and Fridays, except in case of Holidays

102-02 LIBERTY AVENUE, OZONE PARK 17, N. Y.

Entered as second class matter at the Post Office of Jamaica, N. Y.

Established April 5, 1911 — ROY MIZARA, Editor

SUBSCRIPTION RATES:

United States, per year	$9.00	Canada, Lat. Amer., per year,	$10.00
United States, per 6 months	$5.00	Canada, Lat. Amer. 6 months,	$5.50
Queens Co.	$10.00 per year	Foreign countries, per year,	$12.00
Queens Co., per six months	$5.50	Foreign countries, 6 months,	$6.50

Negirdėtas skandalas

MRS. FINKBINE—30 m. amžiaus moteriškė; ji, beje, televizijos aktorė. Mrs. Robert L. Finkbine yra nėščia, gyvena Phoenix mieste, Arizonos valstijoje, ir susilaukė jau keturių vaikų. Praėjusią savaitę jinai su vyru kreipėsi į valdinį teismą, reikalaudama, kad teismas leistų jai legaliai pasiduoti abortui. Teismas nusprendė: nevalia jums abortą daryti, nes Arizonos valstijos įstatymai leidžia daryti abortus tik tuomet, kai motinai, jei ji gimdys, grūmos mirtinas pavojus.

Dabar, šiuos žodžius rašant, Mrs. Finkbine su vyru galvoja persikelti kur kitur, ir ten pasiduoti abortui.

Kodėl ši moteriškė nori pasiduoti abortui? Kas pasidarė? Ar ji nenori turėti daugiau vaikų-šeimos?

Ji nori turėti daugiau vaikų, ir jų išlaikymui turi ištekliaus, bet šiuo atveju bijosi gimdyti, kadangi tuomet, kai ji buvo dviejų mėnesių nėščia, naudojo "labai gerus" migdolus arba "raminančius vaistus," vadinamus **thalidomide.** Jei žmogus jaučiasi neramiai, nebegalįs užmigti, tai prarijęs piliulę kitą thalidomidės, gali miegoti "kaip išvystytas", o ant rytojaus—nejaučiąs jokio efekto.

Bet Mrs. Finkbine skaito spaudą ir mato išspausdintas žinias, kad nėščios moterys, kurios naudoja thalidomidę, **pagimdo nenormalius kūdikius**—kūdikius be kojų, be rankų, kūdikius, kurie niekad normalūs neužaugs, normalūs nebus! Moteriškė bijosi, kad ir ji gali pagimdyti kūdikį nenormalų. Tai ji ir ryžtasi aborto pagalba jam, kūdikiui, neprileisti pamatyti pasaulio.

Bet užteks apie šią moteriškę ir "išmintingąjį" teisėją, uždraudusį jai darytis abortą.

— o —

TŪKSTANČIAI EUROPOS, Australijos, Kanados nėščių motinų, naudojusių minėtuosius "migdolus", jau pagimdė nenormalius kūdikius. Pas mus, Jungtinėse Valstijose, taip pat jaunos motinos, kurios tuos "vaistus" naudojo, jau gimdo vaikus be kojų arba be rankų.

Minėti "vaistai", kaip dabar paaiški, buvo gaminami Vakarų Vokietijoje. Kai kur ir JAV jie buvo pradėti gaminti, ir čia jie jau, matyt, gerokai paplitę. Vakarų Vokietijos pelnagrobiai apšėrė baisiais nuodais tūkstančius nėščių motinų; Amerikos pelnagrobiai daro tą patį.

Kai kur šie vaistai vadinami "contergan", kai kur "kevadon", o kai kur dar kitokiais pavadinimais.

Dabar jau susirūpino tuo ir žmonių sveikatos saugojimo specialistai. Jau bando registruoti tuos žmones, tas moteris, kurios su savo gydytojų receptais gavo tuos "vaistus."

Aiškus daiktas, kad bus ir tokių moterų, kurios gavo šių baisių nuodų ir be receptų.

— o —

DĖL TO KYLA protesto balsai ir JAV Kongrese. Senatorius J. K. Javits reikalauja, kad Senatas greit pradėtų tyrinėti, kaip, kokiu būdu šie nuodai buvo pradėti platinti mūsų šalyje, kaip padaryti galą pardavinėjimui nuodų pavidale vaistų.

Senatorius Estes Kefauver sako: jei fabrikantai, pirmiau negu paleido apyvarton šiuos "vaistus", taikomus žmonėms, būtų juos išbandę ant gyvulių, tai šitos tragedijos nebūtume turėję.

Taigi, "jei būtų"!..

Londono miesto majoro žmona atsišaukia į visuomenę, kad anglai dėtų aukas padėti nenormaliems kūdikiams, gimusiems dėl motinų naudojimo thalidomidės, augti.

Na, o ką galvoja Vakarų Vokietijos "mokslininkai" ir visokie specialistai, apšėrę tūkstančius pasaulio motinų šiais nuodais? Ką galvoja tie amerikiečiai "ekspertai", kurie nuodus gamino ir paleido rinkon?

Pas mus kyla dar ir toks klausimas: Ar kokie "geradariai" nepasiryžo suktais keliais įšmugeliuoti šitų "vaistų" į Lietuvą?.

"Žalgirio" irkluotojai dėkoja "Laisvei"

Vilnaus "Tiesoje" (š. m. liepos 27 d.) skaitome:

"Tiesos" redakcija gavo neseniai JAV viešėjusios Vilniaus "Žalgirio" akademinio irklavimo aštuonvietės narių laišką. Jame rašoma:

Nuoširdžiai dėkojame visiems Amerikos lietuviams ir ypač "Laisvės" laikraščio bendradarbiams už šiltą ir malonų priėmimą mūsų buvimo Jungtinėse Amerikos Valstijose metu.

Vilniaus "Žalgirio" aštuoniukės nariai:

A. BAGDONAVIČIUS,
J. JEGELAVIČIUS,
V. BRIEDIS,
R. VAITKEVIČIUS,
P. KARLA,
Z. JUKNA.

KAS KĄ RAŠO IR SAKO

SAULĖS MONTVILAITĖS ATVIRAS LAIŠKAS IMPULEVIČIŪTEI

Vilniaus "Tiesoje" (š. m. liepos 26 d.) tilpo įdomus, širdį varstantį įžymaus lietuvių poeto Vytauto Montvilo dukters Saulės atviras laiškas Impulevičiūtei, gyvenančiai JAV. (Poetą Vyt. Montvilą, kaip žinia, hitleriniai budeliai karo metu nužudė IX-jame forte Kaune).

Mes čia paduosime skaitytojams svarbesnes to laiško ištraukas. Saulė Montvilaitė rašo:

Kai tarybinėje spaudoje šių metų birželio 19 dieną buvo paskelbta TSRS Užsienio reikalų ministerijos nota JAV ambasadai Maskvoje dėl karinio nusikaltėlio Antano Impulevičiaus piktadarybių hitlerinės okupacijos metais, Jūs—jo ruktė—pasakėte JAV žurnalistams, kad nieko nežinote apie tėvo praeitį, išskyrus tai, jog jis buvo Lietuvos kariuomenės majoras. Šie Jūsų žodžiai sukrėtė mane ir sujaudino, sukėlė daug minčių ir apmąstymų. Mes nepažįstamos, niekada nebuvome susitikusios ir kažin ar susitiksime. Aš nežinau Jūsų, nežinau, ar norėsite suprasti mane, ar pajėgsite suprasti. Bet yra tai, kas sukryžiavo mūsų kelius. Ir aš jaučiu, kad privalau apie visa tai kalbėti su Jumis — kalbėti atvirai ir garbingai, neturiu teisės tylėti.

Rašau, o į mane žvelgia mano tėvo, poeto Vytauto Montvilos, akys. Aš tariuosi su juo. Nuo tada, kai pradėjau susivokti gyvenanti pasaulyje, kai pirmą kartą teko spręsti ir rinktis pačiai, tose akyse aš ieškau pritarimo, kalbuosi su juo. Bet tėvo akys — portrete ant sienos. Žodžiai — mintyse. Prieš dvidešimt vienerius metus, liepos septintąją, jį atplėšė nuo mūsų nacionalistiniai žudikai, Jūsų tėvelio sėbrai. Ir aš nežinau nei jo kapo, nei žudiko pavardės.

Paliko laiškai — gelsvi lapeliai, eilėraščių knygos žmonių rankose, knygų vitrinose, ir štai šis portretas ant sienos. Jo eilės po daugelį šalių išskrido, apie jį rašo rašinius mokiniai, kuria eiles poetai. Ir man rodosi, kad tėvas visada su mumis, kad jo širdis lyg feniksas prisikėlė iš pelenų, vėl plaka jauna ir karšta. Tikiu, šią minutę gyvas jis pritartų man, o miręs — savo likimu įpareigoja — kalbėti teisybę.

Sakote, nežinote...

Jūs sakote, kad nieko nežinote. Gal būt, ta šiurpi tiesa apie Jūsų tėvą Jums yra paslaptis. Noriu tikėti, kad Jūs nemeluojate, nors tikėti man sunku. Kaip galite Jūs nežinoti tai, ką žino visa Lietuva, kaip galite Jūs nežinoti šiurpių Jūsų tėvo ir jo sėbrų piktadarybių, kada juos žino tūkstančių tūkstančiai žmonių. Kokiame kiaute Jūs gyvenate, jeigu viso to nežinote. Bet jeigu nežinote, tai aš Jums pasakysiu. Aš žinau, žino visa lietuvių tauta. Mes patyrėme visa ant savo pečių. Jo padaryta skriauda mūsų liaudžiai neišgydomai įsigraužė į širdis. Ir jei tai tiesa, kad Jūs nežinote, tai skaitykite, skaitykite atidžiai, aš priminsiu viską, papasakosiu, nes ne keršto — teisybės skatinama rašau. Jūs privalote žinoti, ką padarė Jūsų tėvas.

... Kartą viešėjau Užusalių kaime, prie Jonavos. Žalias jis, tylus. Saulės atokaitoje sirpo vyšnios, apie statomą naują mokyklą šiaušėsi baltos skiedros. Čia virė darbas, skambėjo juokas, daina. O kiek atokiau juodavo kryžių miškelis. Keturiasdešimt aštuonis šio kaimo gyventojus čia suaižė žudikų kulkos tų pačių keturiasdešimt pirmųjų rugsėjyje, nerinkdamos — seneliai ar kūdikiai, vyrai ar moterys. Tik už tai, kad vienoje troboje aptiko tarybinio kario milinę.

Jūsų tėvas čia atvedė žmogžudžius. Jis įsakė žudyti. Našlių ir našlaičių kaime jo vardas skambėjo lyg baisus prakeikimas.

Liaudis niekad neatleis...

Keturiasdešimt šešiais tūkstančiais mirčių Lietuvoje ir Baltarusijoje kaltina Impulevičių dokumentai. Iššaudytos šeimos, suluošinti likimai, išardyta laimė ir nesibaigiantis liūdesys — toks baisus šio žmogaus palikimas. Ar galima viso to nežinoti?

Tiesa yra tai, kad jis tarnavo buržuazinėje Lietuvos kariuomenėje. Bet ne tai šiandien svarbu, ne tai apsprendžia Jūsų tėvo nusikaltimą. Ne vieną žmogų iš buržuazinės Lietuvos kariuomenės priėmė į savo tarpą. Jie net kovėsi su fašizmu mūsų tėvų, mūsų brolių gretose. Jie išpirko kaltę, ir liaudis jiems atleido. Bet ji niekada neatleis budeliui. Ji niekada neatleis žmogui, kuris išdavė tėvynę, kurio kiekvieną žingsnį lydėjo nekaltų žmonių kraujas, ašaros ir prakeikimai.

Skaičiau vieno Jūsų tėvo pavaldinio — leitenanto Juodišio įspūdžius iš anų dienų. Kiek juose niekingumo, sadistinio žiaurumo! Antai, jis grožisi agonijoje besiraitančiais žmonėmis, degančiais kaimais. Tuos vaizdus lygina su Nerono laikų žudynių mastu. Ar galima po to kalbėti apie tokių žmonių sąžinę, apie kokį nors žmoniškumą? Jie buvo lyg pieno broliai — išsigimėliai hitlerininkai, sušildę masinio žudymo angį, ir Jūsų tėvas ir jo sėbrai — šlykštūs jų padlaižiai, mano tėvynės išdavikai, mano liaudies budeliai, kurie taip pat šoko ant žmonių pelenų, nes purvinas noras vėl valdyti bankus ir žemes, vėl smaugti darbo žmones, vėl pelnytis iš svetimo prakaito skatino juos žudyti, kuo daugiau žudyti, krauju užlieti jaunąją Tarybų respubliką.

Jums tikriausiai nelengva įsivaizduoti tai, ką aš pasakoju. Ir tai suprantama, nes žmonija per visą savo istoriją dar nematė tokių žudikų, kaip Jūsų tėvas. Girdėjau, Jūsų tėvas šiandien parduoda tėvynę labai pelningoje kėdėje. Čia gi jis nesidrovėjo su kitais žmogžudžiais griožtis lavonų duobėse, rauti iš kaukolių dantis, kapoti pirštus su žiedais.

Tūkstančiai tokių našlaičių, kaip aš...

Mano tėvui nerūpėjo auksas, jis nedrebėjo dėl savo gyvybės. Mylėti "laisvę ir draugystę", tikėti "žemės žiburiui naujam" kvietė jis eilėse, nemokėjęs tylėti nei meluoti. Jis kvietė į kovą, nes be galo mylėjo liaudį. Ir tai buvo jo kaltė. Posmai liko nebaigti.

Kaip ir aš, užaugo be tėvo ir mano vienmetė Lionė Žuromskaitė, Ignalinos rajono Šiūlėnų apylinkės bibliotekininkė. Kaip ir aš, ji nežino savo tėvo kapo. Keturiasdešimt šeštaisiais, vos nugriaudus karo komandai, išsivedė ją, pirmąjį apylinkės tarybos pirmininką, banditai, nukankintą įmetė į gimtąjį Paringio ežerą.

—Bus tarybos — vienas visus laukus aparsiu, — kalbėjo valstiečiams bežemis Žuromskas. Ir tai buvo jo kaltė. Už tai jis buvo nužudytas.

Tokia tad buvo tūkstančių nužudytųjų kaltė. Ir žudikų širdys niekada nesudrebėjo, matydamos iš bado tintančius našlaičius, išverktas akis. Ir kai mano motina ėjo ir ėjo pas juos, klausdama: "Kas su Montvila, kur jis?" — jie stumdė ją nuo laiptų, tyčiojosi, siūlė eiti į teatrą, į šokius pasilinksminti. O kažkoks gailestingas "tautietis" šitaip ją paguodė: "Džiaukis, kad nors nežinai, kaip jį nudėjom!" Pasakoja, mama tada neverkusi, nesušukusi. Surikau aš. Nes kaip medinės išsinėrė jos rankos, ir aš skaudžiai nukritau ant grindų. Nuo to laiko praėjo dvidešimt vieneri metai, o aš nemačiau šypsenos mano motinos veide, džiaugsmo akyse. Ji vis sapnuoja Montvilą pareinantį.

Pirčiupis...

Skausme rymo ir granito motina sudeginto dzūkų kaimo — Pirčiupio pakelėj. Kaip atsiteist už mūsų motinų sutryptą gyvenimą, skausmo sudraskytas jų širdis, kaip išmatuoti jų sielvartą? Ar galite vadinti žmonėmis tuos, kurie tyčiojosi iš motinų sielvarto?

Aš žinau, kad mano skausmas — tik smiltelė šioje skausmo dykumoj, kuria pavertė mano žemę hitlerininkai ir Jūsų tėvas bei panašūs į jį, mano likimas tik vienas žodis tame didžiuliame kaltinamajame dokumente, kurį parašė mūsų liaudis apie Jūsų tėvą ir į jį panašius.

Aš žinau, labai gerai žinau, kas yra tėviška meilė, ir kaip sunku yra jos netekus. Bet man rodosi, yra gyvenime kažkas, kas neleidžia meilei būti aklai, kas verste verčia kištis ir į tėvų gyvenimą, reikalauja perkainuoti ir jų žmogišką vertę. Gal nelengva išlaikyti blaivų požiūrį į praeitį ir dabartį toje neapykanta dvelkiančioje aplinkoje, toli nuo savo tėvynės, nuo mūsų visų. Bet gyventi ten užsimerkus, užsikimšus ausis negalima, nes tylėjimas yra pritarimas. O kas pritaria, pavirsta nusikaltimo bendrininku. Ne, ne tylėti, o šaukti reikia, dargi jeigu reikia prakeikti savo tėvą.

Sunku žiūrėti teisybei į akis. Bet tai vienintelis išganymas, nes atsigręžti nuo teisybės tai reiškia atsigręžti nuo žmoniškumo ir nueiti su budeliais.

IRKLUOTOJAI ČEMPIONAI

Šių metų liepos 11 d. į namus sugrįžo Vilniaus "Žalgirio" aštuonvietės irkluotojai, pasiekę sensacingą pergalę prieš JAV čempionus—"Vesper" klubo sportininkus.

Miesto sporto taryboje įvyko iškilmingas nugalėtojų sutikimas. Orkestrui grojant maršą, pionieriai uždeda ąžuolo lapų vainikus komandos dalyviams.

Nuotraukoje: Irkluotojai (iš kairės) Z. Jukna, P. Karla, V. Briedis, R. Vaitkevičius, J. Jegelevičius ir A. Bagdonavičius.

J. Grigiškis

ĮVAIRIAIS KLAUSIMAIS

Džiaugiasi gavęs tris garbingus atžymėjimus

Šiomis dienomis garsusis komedijantas Charles Chaplinas gavo net tris garbingus atžymėjimus. Neveltui dėl to jis džiaugsmingai išsireiškė: "Jeigu turėčiau plieninę širdį, tai gal negalėčiau jaudintis."

Anglijoje jis gavo garbės daktaro laipsnius Oxford ir Durham universitetuose ir tuo pačiu metu jo žmona Oona suteikė jam aštuntąjį vaiką. Priėmęs universitetų suteiktus garbingus laipsnius, jis išsiskubino iš Anglijos pas savo žmoną Genevon, kur jie gyvena.

Apie Jungtines Valstijas, kurios jo nebeįsileidžia nuo 1952 metų, jis pasakė neturįs nieko priešiško. Juokaudamas dar pridėjo, kad "geriausi jo draugai yra amerikiečiai".

Apie televiziją jis išsireiškė: gal ji patinka jauniems žmonėms, bet ne man. Todėl Chaplinas ir atsisakė televizijai vaidinti ar kalbėti.

Apie atominius ginklus jis pareiškė: "Aš manau, kad mokslininkai yra daugiau už juos atsakingi, negu politikieriai. Jie sukūrė frankensteininę pabaisą ir ją atidavė trečios rūšies žmonėms. Tokia padėtis grąsina visų gyvybei... Aišku, aš už taiką, aš visuomet buvau taikos šalininkas".

Charles Chaplinas buvo ir pasilieka visame plačiame pasaulyje mylimas artistas, pajuokias senąjį vergišką gyvenimą, pajuokias religinius burtus, kovojąs naujo karo kurstytojus.

—:—

Reklamos daug žalos visuomenei daro

Dr. Fredric Wertham, Queens Hospital Center psichiatras, kalbėdamas New Yorko Medicinos akademijoje, atžymėjo, jog milžiniški skelbimai spaudoje, televizijoje, per radiją ir visur kitur daug žalos visuomenei daro.

Aiškiausi žalingųjų reklamų pavyzdžiai gali būti alkoholio ir tabako garsinimai, panaudojami visokiose formose, net dailiausių merginų nuotraukas panaudojant. Alkoholio ir tabako trustams, žinoma, iš to esti didžiulės naudos, bet publikai neša nelaimę.

Dr. F. Wertham nurodo, jog alkoholizmas šiandien socialiniame gyvenime užima pirmą vietą po širdies ir vėžio ligų. Apie 6 proc. pilnamečių yra alkoholikai. Apie 80 procentų vos sulaukusių 14 metų amžiaus jaunuolių jau naudoja alkoholį, daugelis net su tėvų sutikimu. Nuo per didelio naudojimo svaiginamų gėrimų visuomenei tenka panešti daug nuostolių ir baisių nelaimių.

Vėžio ir širdies ligų specialistų pripažinta, kad per didelis rūkymas turi palinkimą sudaryti palankesnes sąlygas plaučių vėžiui atsirasti, kraujagyslėms siaurėti ir kietėti, širdies ligoms vystytis. Nepaisant to, tabako skelbimai mus užima pirmą vietą.

Kai kurios Europos valstybės tabako reklamas draudžia ar apriboja. Kodėlgi pas mus negalima to padaryti? Kodėl gi mes iš kitų negalime nei kiek pasimokyti?

—:—

Kodėl dabar perkamas vokiečių plienas?

Tuo metu, kai amerikinė plieno gamyba teveikia 50 proc., JAV karinio laivyno viršininkai perka nemažai plieno Vakarų Vokietijoje. Neseniai jie užsakė vokiečių plieno 3,500 tonų. O tokį plieną gali lengvai pagaminti U.S. Steel korp. Homestead firmos darbininkai. Kadangi toji firma negauna pakankamai užsakymų, tai nuolat mažina darbininkų skaičių. Šiomis dienomis vėl paleido 150 darbininkų.

Bedarbiai plieno darbininkai negali tokiu valdžios elgesiu pasitenkinti. Jie stato klausimus, kodėl gi valdžios pareigūnai perka vokišką plieną, kuomet amerikiečiams plieno darbininkams stoka darbų?

Laivyno viršininkai bando pasiteisinti, kad tie užsakymai nėra dideli. Bet tokie užsakymai amerikiečiams plieno darbininkams būtų labai naudingi. 1961 m. vienas V. Vokietijos plienui užsakymas buvo už $692,124, kitas jau siekė $1,739,151. Šiemetiniai užsakymai veikiausia bus dar didesni.

Taipgi laivyno viršininkai aiškina, jog vokiškasis plienas sutaupo 30 proc. išlaidų. Bet jie neparokuoja, kiek valdžiai nuostolių esti plieno korporacijų nesumokamais taksais ir plieno darbininkams išmokama bedarbių apdrauda.

Matomai, jie perkasi vokiškąjį plieną tam, kad Vakarų Vokietijoje anti-tarybinę jėgą tvirtintų, naujo karo kurstytojus paremtų.

—:—

Michigano valstija turi 184,000 bedarbių

Birželio mėnesį Michigano valstijoje buvo 184,000 bedarbių, kurių 93,000 buvo Detroite. 48,568 bedarbiai jau buvo išėmę bedarbių apdraudą. Daugelis jų gauna pagalbą iš labdarybės įstaigų ar iš savo šeimų.

Didelė bedarbių dauguma — automobilių darbininkai, kurių darbus paveržė užsienyje gaminami automobiliai ir Amerikos automobilių rinkoje pigiau pardavinėjami.

KAUNO JŪRA

Prie pušynų, prie žalių
Kauno jūrą aš regiu,
Bangos bėga, bangos taškos,
Žiburių daugybė blaškos.

Štai žuvėdra greitai nėrė,
Vandenėlio atsigėrė,
Ir per dieną pajūry
Skraido ji linksma, žvali.

Jūroje laiveliai plauko,
Ir žvejai laimikio laukia,
Burės supas pamažu—
Ir sportuoti čia smagu.

Bėki, linksmas Nemunėli,
Neški bangą po bangos,
Kaunas, žiburiais nušvitęs,
Prisimins ir padėkos.

Bronius Kensgaila
Kuršėnų vaikų namai, V klasė

Washingtonas. — Princas Phouma sako, kad Laosas bus griežtai neutrališkas.

Rašydami, būkime atsargesni

"Tiesos" (LDS organo) No. 8, iš rugpiūčio 1 d., tilpo straipsnis **"Kova už vandenį".** Nežinia, iš kur jis ėmė medžiagą, bet straipsnis neatitinka geografijos, ekonomijos ir politikos tiesai.

Autorius pamatan paima Chicagą, kuri dar norėjo paimti bilijoną galionų prėsko vandens iš Michigano ežero ir prasidėjo baisi kova. Kanada "pareiškė protestą", net grąsino suardyti apie 20 sutarčių su JAV. Prėsko vandens iš Didž. ežerų (Superior, Michigan, Huron, Erie ir Ontario) užsigeidė: pennsylvaniečiai, ohiečiai, coloradiečiai, newyorkiečiai ir texiečiai. Vieni kitus net "vagimis" išsivadino. Autorius straipsnį baigia: "Tai dar ir didesnių kovų už vandeni iš didžiųjų ežerų galima tikėtis ateityje".

Suprantama, tarp JAV atskiru valstijų ("štatų") buvo ir bus vienu ar kitu klausimu skirtumų. Bet jie yra jų pačių, arba su įsikišimu federalinės vyriausybės išsprendžiami. "Karo" ir didelių kovu nebus.

Yra pasaulyje plotų, kur dėl stokos prėsko vandens eina kova tarp valstybių, bet Šiaurės Amerikoje prėsko vandens užtenka. Daugybė didžiuju upių nesuskaitomus jo kiekius neša į okeanus. Kanadoje, be Didžiųjų ežerų, dar yra keli desėtkai tūkstančiu prėsko vandens ežerų, kurie užima apie 100.000 ketvirtainiškų myliu plotą.

Texas valstija ir prėskas vanduo

Autorius rašo, kad toje "kovoje" Texas valstijos žmonės, siekdami apdrėkinimo savo sausumų, reikalavo "kasti kanalą link didžiųjų ežerų". Argi ten nėra valstijoje ir arčiau prėsko vandens?

Ten vandens daug, gal būti "dievas" Texas valstijai daugiau jo davė, negu kitoms. Sausumų ten yra ne todėl, kad stoka prėsko vandens, bet kad atplaukiančio vandens nebando sulaikyti ir panaudoti — jis nuplaukia į Meksikos įlanką (dalį Atlanto vandenyno).

Iš šiaurės į Texas valstiją atplaukia daug upių, kurios atneša vandens net iš daugelio kitų valstijų. Per Texas valstiją plaukia apie 50 upių ir jų tarpe: Brazas, Colorado (pietinė), Pecos, Trinity ir kitos. Texas šiaurinę sieną sudaro Red upė, 1,300 mylių ilgio, pietinę ir vakarinę Rio Grande, 1,800 mylių ilgio. Gausus prėskas vanduo prie Meksikos įlankos sudaro šimtus mylių balų ("svampų").

Dar daugiau: tik apie 100 mylių į rytus nuo Texas į Louisianą atplaukia "visų Amerikos upių motina" — Mississippi, kurios baseinas yra 1,260,000 ketvirtainiškų mylių, daugiau, kaip trečdalis visų Jungtinių Valstijų. Mississippėje vanduo nesutelpa. Apie 100 mylių nuo Meksikos įlankos jis išeina iš krantų ir per 200 mylių pločio prie įlankos sudaro daugybę didelių ežerų, balų ir liūnynų.

Kas gi neleistų Texas valstijai imti vandens iš Mississippi? Ir kas gi jom leistų kasti kanalą apie 1,000 mylių į Didžiuosius ežerus per pustuzinį kitų valstijų be JAV federalinės valdžios leidimo? Ir kam jo reikėtų, kuomet Texas didelės upės atneša daug prėsko vandens ir nuneša jį į Meksikos įlanką?

"Teka" į ežerus upė, kurios ten nėra

Autorius rašo: "Visi tie dideji Amerikos ežerai yra beveik išimtinai pripildomi didžiosios ir galingosios Kolumbia upės, kuri ateina iš Kanados". Ir toliau jis rašo, kad, jeigu kanadiečiai pasuktų tos upės vandens tekėjimą nuo Didžiųjų ežeru, "...tai visi tie garsieji ir didieji Amerikos ežerai paliktų beveik sausi. Tada tai jau būtų katastrofa dabartiniems gyventojams prie tų ežerų".

Bet ežerai yra pilni vandens ir gyventojus nepatiko katastrofa, nors į Didžiuosius ežerus neateina nei vienas galionas vandens iš Kolumbija upės.

Kolumbija (Columbia) upė savo vandenis atiduoda 2,300 mylių į vakarus nuo Didžiųjų ežerų Ramiajam vandenynui. Ji randasi į vakarus nuo didžiųjų Rocky kalnų, o Didieji ežerai į rytus. Kolumbijos upė prasideda British Columbia provincijoje, Kanadoje, pasisuka į pietvakarius, sudarydama rubežių tarp Oregono ir Washingtono valstijų, už Portlando miesto, įteka į vadenyną.

Tame straipsnyje yra ir daugiau geografinių klaidų, bet apie jas nekalbėsime. Visos tos išvados, kurias jis daro pasiremdamas Kolumbijos upės vandenimis, neatitinka realybei.

Į Didžiuosius ežerus ne tik Kolumbijos upė neneša savo vandenų, bet jo neneša nei viena kita didelė upė. Užtenka pažvelgti į Kanados žemėlapį ties Superior ir Huron ežerais. Matysime, kad ten, jų srityje, ima pradžią stambios upės: Mattagami, Abitibi, Missinaibi, Albany, Ogoki, Konogami, Sever ir daug kitų. Ir visos jos, tartum susitarę, bėga nuo Didžiųjų ežerų į Hudsono įlanką.

Jungtinių Valstijų pusėje irgi tas pats. Superior ir Michigano ežerų srityje ima pradžią stambios upės: — Wisconsin, Illinois, St. Croix, Chippeva, Block, Rock ir kitos. Ir jos visos vėl teka tolyn nuo ežerų į pietus. Ir jeigu seksime žemėlapį iš vakarų į rytus, tai matysime, kad Didžiųjų ežerų srityje ima pradžią tokios upės, kaip: Wabash, Muskegon, Monongahela, Ohio, Chemung, Susquehanna ir Delaware, bet ir jos teka tolyn nuo ežerų, į pietus.

Kodėl? Todėl, kad Žemės tame rutulio plote **vandenskyra (takoskyra)** eina nuo Rocky kalnų, per Edmonton, Alta., Regin, Saskachevan, Winnipeg, Mann. ir šiaurine Superior ežero puse. (Vandenskyra yra Žemės pakilimas, nuo kurio vanduo teka į priešingas puses). Didieji ežerai yra Žemės rutulio "kalne". Superior ežero vandens paviršius randasi 602 pėdos aukščiau, kaip St. Lawrence žiotyse. Todėl į Didžiuosius ežerus įteka tik artimesnės upės ir upeliai. Svarbiausias jų vandens šaltinis — lietaus ir gausaus sniego vanduo.

Didžiųjų ežerų svarba

Iš šio straipsnio išeina, kad Didžiųjų ežerų ir St. Lawrence upės vandens kelias svarbesnis Kanadai. Jis rašo: "Kanadiečių gyvybė — industrijos kraujas vanduo St. Lawrence upėje, kuri jiems suteikia pigų, patogų ir lengvą kelią pasiekti beveik vidurį Amerikos sausžemio". Ir jeigu kas pasimotų tą kelią sunaikinti, "tas iššauktų žutbūtinę kovą".

Kasgi tą kelią norės sunaikinti? Faktai rodo, kad kelias Jungtinėms Valstijoms dar svarbesnis, negu Kanadai. Kanados industriniai miestai yra tik prie Ontario ežero, gi JAV prie visu penkiu.

Tarp JAV ir Kanados, po 1817 ir 1909 metų sutarčiu, yra glaudus susitarimas ir sugyvenimas. Išilgai sieną panaikino visas tvirtoves, susisiekimo punktuose paliko tik piliečių dokumentų ir muito patikrintojus. Panaikino visus karo laivus Didžiuosiuose ežeruose.

Prie Didžiųjų ežerų priein a 8 JAV valstijos, kur gyvena šalies trečdalis (70,-000,000) gyvent. Prie tų ežerų yra apie 100 JAV miestų, jų tarpe tokie industriniai, kaip Buffalo, Erie, Cleveland, Toledo, Detroit, Chicago, Milwaukee, Duluth ir kiti. Jau 30 miestų turi jūriniams laivams prieplaukas, o kiti jas įrengia.

Prieš du metus Jungtinės Valstijos didžiųjų ežerų vandens keliu pervežė 150,-000,000 tonų prekių ir žaliadaikčių, o Kanados visos vidaus upės per metus pervežė tik 20,000,000 tonų.

"The New Standard Encyclopedia" paduoda dar ir sekamus faktus: Prieš kelerius metus Kanadoje buvo 4,350 užsienio kapitalistų fabrikų ir įmonių, iš jų 3,235 priklausė Jungtinių Valstijų kapitalistams. Tais pat metais Kanadoje JAV kapitalistams priklausė: 70 procentų naftos gavybos, 95 proc. automobilių ir 92 proc. gumos gamybos ir daug kitų industrijų.

Išeina, kad abiejose rubežiaus pusėse buvo ir yra daugumoje tie patys gamybos ir prekybos šeimininkai. Suprantama, kad jau vien ir dėl to jų tarpe negali būti baisios kovos.

Jungtinės Valstijos ir Kanada siekė pagerinti tą vandens kelią. Buvo paruoštas planas, kad St. Lawrence upe ir tais ežerais galėtų plaukioti jūriniai laivai, tai yra, pasiekti Detroitą, Chicagą, Duluthą ir kitus miestus.

1952 metais virš 30,000 Jungtinių Valstijų inžinierių, specialistų ir darbininkų ėmėsi darbo, kad pravestų tą planą gyveniman — atidarytų jūrinį (Seaway) kelią.

St. Lawrence upėje buvo įrengta nauji šliuzai (locks) po 800 pėdų ilgio ir 80 pėdų pločio — laivų pakėlimui ir nuleidimui. Pro Niagara krioklį buvo pagilintas Wellando kanalas, įrengti šliuzai, kurie laivus iškelia, arba nuleidžia 246 pėdas. Buvo prakasta ir pagilinta kiti sujungimai ežerų: St. Mary's kanalas, tarp Superior ir Huron ežerų, St. Clair ir Detroit upės, kurios ir St. Clair ežeras sudaro vandens kelią tarp Huron ir Erie ežerų, beveik 100 mylių, ir atlikta kiti darbai. Jungtinės Valstijos per 10 metų idėjo į "Seaway" projektą $500,000,000, Kanada mažiau. 1959 metais "Seaway" buvo atidarytas, bet darbai ir dabar dar tebesitęsia.

St. Lawrence upė nėra tik Kanados upė. Nuo Ontario ežero iki Quebeco provincijos, per 130 mylių ilgio, ji sudaro Kanados (Ontarijos provincijos) ir Jungtinių Valstijų (New Yorko valstijos) sieną. Quebeco provincijoje pasisuka ir per ją išplaukia į St. Lawrence įlanką (dalį Atlanto). Pagal tarptautines taisykles ji yra abiejų šalių, nes pradžioje yra bendra upė ir išplaukia į tarptautinius vandenis.

St. Lawrence upė, ištekėjus iš Ontario ežero, yra panaši į kanalą, bet kada į ją įteka kitos upės, tai savo žiotyse jau yra plati.

Manau, kad palyginimas šių kelių faktų užtektinas, kad ką nors rašydami būtume atsargūs.

D. M. Šolomskas

Lawrence, Mass.

Įvairios žinios

Liepos 30 d. apsivedė M. Marcinionienė su K. Markūnu. Santuoka įvyko laisva, pas teisėją, Sale m, N. H.

Apvesdinę naujavedžius sustojome pas Kazlauskus, Haverhillyje, nes ir važiavome pro juos. Ant gražios pievos ir stuboje nutraukiau daug paveikslų: naujavedžių ir svotų. Paveikslus padovanojau naujavedžių atminčiai.

Vakare parvažiavome pas Marcinionienę, dabar jau Markūnienę. Prie gražiai parengto stalo, skaniai bevalgydami ir naujavedžiams linkėdami laimių, plačiai pasikalbėjome. Kartu prisiminėme ir "Laisvės" reikalus. Vestuvių atminčiai nusprendėme paremti "Laisvę" finansiniai. Aukojo: A. M. Kazlauskai $10, K. M. Markūnai (naujavedžiai) $5 ir S. S. Penkauskai $2, tai bendrai susidarė $17. Labai gerai, kad ir vestuvėse nepamiršta mūsų spauda. Mat, K. Markūnas yra ilgametis "Laisvės" skaitytojas, narys LLD kuopos Haverhillyje, taipgi ir Gedimino klubo. Dabar padaugės mūsų, lawrenciškių skaičius, kada Markūnas čia gyvens. Linkiu naujavedžiams sveikatos ir daug laimių.

Mirė Julius Kieva, gyvenęs 202 Ferry St. Buvo paralyžuotas, bet galėjo vaikštinėti. Jį iš po nakties rado negyvą. Dr. P. A. Oskar nustatė, kad mirė nuo širdies smūgio.

Lankydavo pažangiečių parengimus, buvo laisvų pažiūrų, tai taip ir buvo palaidotas rugpiūčio 1 d.

Paliko nuliūdime žmoną, dukrą, anūkių ir anūkų. Prieš keleris metus mirė jo sūnus, tai dabar greta jo palaidotas ir tėvas. Lai ramiai ilsisi greta tėvas ir sūnus, o jų artimiems reiškiu užuojautą.

Mirė Jonas Sakavičius (John Sakowicz), lietuviam gerai žinomas, nes per keleris metus buvo krautuvės savininkas, užsiiminėjo ir stubų pardavimu. Paliko nuliūdime žmoną, sūnų ir anūkų. Užuojauta mirusio artimiesiems.

Susirgo kunigas Juras. Parapijonys sako, kad serga nuo paralyžiaus ligos. Senas jau žmogus, apie 70 metų amžiaus.

S. Penkauskas

Šen ir ten pasidairius

Didžiosiose darbininkų unijose ne viskas sklandžiai klojasi. Buvęs Teamsterių unijos prezidentas David Beck, kuris iš darbininkų sumokėtų mėnesinių duoklių nutuko ir gerokai pralobo, bandė išsisukti nuo taksų mokėjimo federalinei valdžiai už savo gausias metines pajamas. Už tai jisai tapo nuteistas ir patupdytas penkeriems metams kalėjime. Tačiau ir kalėjime tupėdamas jis gauna 50,000 dol. per metus pensijos iš unijos pensijų fondo. Jis nebegali tais pinigais naudotis, nes jam teleista praleisti tik 15 dol. mėnesiui.

-:- -:- -:-

Žiūrovams įdomu ir gražu stebėti sportininkų irklininkų varžybas. Tačiau patiems irkluotojams besilenktyniuojant, jau nėra toks lengvas žaislas kaip kas mano. Man vienas žalgirdietis, po varžybų 4 d. liepos Schuylkill upėj, Philadelphijoje, sakė: Rankas skauda ir gelia, kaip nuo sunkiausio fiziško darbo...

-:- -:- -:-

Philadelphijos "Daily News" dienraštyje redakcijos pastabose pasakyta, kad religija, tai aršus socializmo santvarkos priešas! Ir nepavaduojamas kapitalizmo draugas ir rėmėjas!

-:- -:- -:-

Pennsylvanijos valstijoje ištuokų (divorsų) skaičius kiekvieną metą vis didėja. Todėl advokatų sąjunga, pasitarusi su teisėjais, nutarė pakelti mokestį ligi 300 dol. išsituokėliams už išdavimą ištuokų dokumentų. Neseniai komercinėje spaudoje tilpo advokatų paaiškinimas, kaip jie tuos $300 pasidalina — $135 gauna teisėjas, kuris išklauso išsituokėlių skundus ir išduoda patvarkymą; $25 gauna teismo stenografistė; $13.50 miesto administracijai; $15 advokatų sąjungos fondui, $15 palaikymui bibliotekos miesto rotušėje. O apie likusius nieko nesako, kur juos sunaudoja...

-:- -:- -:-

Mes susilaukėme tokios laisvės, kad kai kokiose sueigose reikia gerai apgalvoti, ką kalbėti, ir su kuo kalbi... Arba visai reikia laikyti burną uždarą, jeigu nenori, kad tavo antausiai būtų apdaužyti, arba būtum policijos tąsomas. Ot, kartais tik išsitark žodelį, kitą prieš karą, arba prieš religiją, tai jau ir nešdinkis savo kudašių!

Filadelfijoje neseniai užsibaigė Amerikos legionierių konvencija. Prigužėjo suvirš 5000 narių. Prie išneštų rezoliucijų, Legionas pareikalavo, kad mokyklose ir kitokiose viešose įstaigose būtų įstatymais priverstinai skaitoma biblija. Tai tie patys gaivalai, kurie netaip seniai išvaikydavo skaitlingus unijų susirinkimus, išdaužydavo svetainės krėslus, stalus ir svetainių langus. Jie būdavo pasamdyti fabrikantų, kad nedaleistų darbininkams organizuotis į unijas.

-:- -:- -:-

NBC radio komentatorius tik trumpai pranešė, būk tai Afrikos Kongoje imperialistai jau sudarė suokalbį nužudyti ketvirtąjį liaudies vadą Anton Gizengą. Šiuolaikinė, stambiųjų kapitalistų išperėta Kongo vyriausybė, kėsinasi teisti A. Gizengą karo teismu, užkokį tai valdžiai pasipriešinimą ir nepaklusnumą, nors Gizenga jau seniai patupdytas imperialistų kalėjiman ir jisai jokiu pavojum negręsia. Tačiau aukso rykliai jaučiasi nejaukiai ir nerimsta, kol dar vienas pažangus vadas randasi gyvas. Kapitalistai žiauriai nužudė Patrice Lumumbą ir jo pagelbininkus Mpolo ir Okito. Mat, jeigu imperialistai nebegali pasiekti savo užmoji gražiuoju, tuomet ryžtasi atsiekti kruvinais žygiais, pašalinimui savo oponentų.

-:- -:- -:-

Philadelphijoje praėjusį pavasari buvo sugaudyta 500 ištvirkusių jaunuolių ir pasiusta į Fairmount parka naudingus darbus dirbti po stropia budėtojų priežiūra. Miestas juos maitina, duoda guolį ir primoka pinigais nuo 30 iki 60 centų už valandą. Miesto vyriausybės pareigūnai sako, kad to pasėkoje šiemet žymiai sumažėjo mieste ivairūs vagiliavimai ir kiti kriminališki prasižengimai...

Pregresas

Gyvybės saitai

Kas yra tikroji politinė ir ekonominė nepriklausomybė, Lietuvos liaudis sužinojo tik gyvendama draugiškoje tarybinių tautų šeimoje. Pramonės ir žemės ūkio vystymo klausimai sprendžiami pagal protingą liaudies ūkio planą. Broliškosios tautos dosniai dalinasi savo darbo vaisiais ir mokslo išradimais, padėdamos viena kitai statyti komunizmą.

Galingas turbinas ir katilus siunčia mums Leningradas ir Taganrogas, elektros įrengimus ir kabelius bei laidus — Rusijos Federacija, Baltarusija, Latvija, Estija, Armėnija, Azerbaidžanas, Kirgizija.

Respublikoje sukurta precizinių staklių ir labai tikslių prietaisų pramonė. Maskvos ir Leningrado, Paazovio ir Tulos, Krivoj Rogo, Makejevkos ir daugelis kitų įmonių siunčia Tarybų Lietuvai juoduosius metalus. Nėra tokios respubliko, kuri nesiųstų Lietuvai žaliavos ir medžiagų lengvajai arba maisto pramonei.

Lietuvos darbo žmonės nelieka skolingi tautoms-seserims. Metalo pjovimo staklės su Vilniaus, Kauno ir Šiaulių įmonių ženklais siunčiamos į 28 Rusijos Federacijos ekonominius rajonus ir į visas kitas sąjungines respublikas. Kauno automatizacijos priemonių gamykla aprūpina elektrografiniais aparatais 13 brolišk ųjų respublikų. Geri audiniai, lietuviškasis trikotažas turi dideli maskviečių ir leningradiečių, žmonių, gyvenančių prie Žilojo Dniepro ir plataus Amūro, paklausą.

Neišvardinsi visų arterijų, kuriomis tautos-kūrėjos, tautos-statytojos keičiasi gyvybės syvais.

K. Raudonis
K. Vasaris

Kaunas

Žalių bulvių sultys--gydomoji medžiaga

Dažnai dėl įtempto darbo ir nuolatinės laiko stokos žmonės, ypač dirbantieji protinį darbą, neprisilaiko mitybos režimo, valgo kada papuola ir kas papuola. Nenormalaus maitinimosi pasekmės — skrandžio ir dvylikapirštės žarnos normalaus veikimo sutrikimai, rūgščių perteklius arba stoka, žaizdos ir pan. Reikia pastebėti, kad tai labai dažnai pasitaikančios ligos. Tuo tarpu dabartiniai gydymo metodai negarantuoja, kad nepasikartos ligos paaštrėjimas, priepuoliai, skausmai. Tolėl labai svarbu surasti naujas gydymo priemones, kurios turėtų didžiausią gydomąjį ir profilaktinį poveikį. Medicinos mokslų daktaras L. Goldmanas nurodo, kad tinkamiausia priemonė skrandžio ir žarnų ligoms gydyti yra žalios bulvės.

Agurkus, morkas, kopūstus, ropes galima mielai suvalgyti žalias. Bet kaipgi valgyti žalias bulves? Ir iš tikro, žalių bulvių valgyti nereikia, bet už tai galima gerti jų sultis. Bulvių sultyse, be vandens, yra baltymų, riebalų, angliavandenių, citrinos rūgšties, įvairių druskų, daugiausia kalio druskos, vitaminų C ir B ir solanino, kuris kaip tik ir pasižymi atropininio pobūdžio veikimu. Pastarasis ypač svarbus, gydant žarnų žaizdas ir jų profilaktikoje. Bulvių sultis reikia paruošti prieš pat vartojimą. Bulves reikia švariai nuplauti, sumalti mėsai malti mašinėle arba sutarkuoti ir paskui perkošti per marlę.

Gydant skrandžio arba dvylikapirštės žarnos žaizdas, bulvių sulčių patariama gerti nuo pusės iki trečdalio stiklinės prieš valgį 2 kartus per dieną tris saavites. Paprastai jau pačioje gydymosi pradžioje ligoniai pasijunta žymiai geriau — išnyksta skausmai, vėmimas. Ligoniams pamažu priauga svoris. Gydymo pabaigoje sunormalėja skrandžio sulčių rūgštingumas — padidintas sumažėja, o sumažintas padidėja.

Pradėjus gydytis bulvių sultimis, žarnyno išsipūtimas prapuola, normalizuojasi jo funkcijos.

Kadangi dažniausiai skrandžio ir dvylikapirštės žarnos žaizdos pasireiškia pavasarį, maždaug nuo kovo mėnesio iki pusės balandžio, ir rudenį, nuo pusės rugsėjo iki lapkričio mėnesio, tai tikslinga ir profilaktiškai vartoti bulvių sultis pusę aukščiau nurodytos normos du kartus per metus — pavasarį ir rudenį. Sulčių vartojimas tuo metu apsaugo sergančiuosius žaizdų ligonis nuo paaištrėjimų pasikartojimo.

Daugiamečiai klinikiniai stebėjimai ir eksperimentiniai tyrimai parodė, kad žalių bulvių sultys yra efektyvi gydomoji priemonė, kurios dėka išnyksta ligos simptomai ir žaizdos užgyja.

J. Kriščiūnas
Žemės ūkio m. kand.

Seattle, Wash. — Čionai kalbėjo JAV valstybės sekretoriaus pavaduotojas A. Johnson. Jis grasino Kinijai ir gąsdino komunistais.

Kaip aš nustojau tikėjęs

Su dėmesiu skaičiau draugų pasisakymus, kaip jie savo širdis ir protus apvalė nuo religinių pelėsių, pasirinkdami pažangą, šviesą, mokslinėmis tiesomis pagrįstą gyvenimo kelią. Būtų labai gera, kad kiek galima daugiau žmonių, kurie dar tiki dievą, pasidomėtų, ką apie tai sako mokslas, praėjusių amžių istorija, ką kalba šių dienų gyvenimas. Ir jiems atsivertų akys, jie praregėtų, kaip praregėjau aš, tikrai prasmingo gyvenimo šviesai suplėšius religinius voratinklius.

Kryžiumi prislėgta vaikystė

Kaip ir daugelis buržuazinės Lietuvos valstiečių šeimų, mūsų šeima taip pat buvo giliai religinga. Mane ir tris seseris rytą ir vakarą motina klupdydavo maldai, kad dėkotume dievui už jo malones: duoną, rūbus, vaikišką džiaugsmą. To nepakako. Kiekvieną mėnesį turėjome eiti išpažinties, komunijos, daryti visokius įžadus, suvedinėti sąžinės sąskaitą ir t. t. Toks nuo mažens dievo baimės skiepijimas nejučiomis įaugo į sąmonę. Ir, reikia pasakyti, gana tvirtai. Tikėjimą nesamu "dangaus tėvu" stiprino ir Medinių pradžios mokykloje per tikybos pamokas kunigas.

Mėgau skaityti. Mokyklos bibliotekoje knygos buvo daugiausia religinio ar panašaus turinio. Jos daugiau tvirtino jaunoje sieloje tikėjimą, kėlė į padanges kunigus, misionierius.

1940 metais, baigęs keturis skyrius, labai norėjau tęsti mokslą toliau. Tačiau 6 hektarų tėvų ūkelis negalėjo manęs ir sesers Eugenijos mieste išlaikyti, kada dar dvi seserys buvo namucse. Taigi, man klasės durys užsivėrė. Slegiamas sunkių minčių, bandžiau ramybės ieškoti maldoje. Pasidariau tylus, užsidaręs.

Ir taip mano, dvylikamečio, vaikystę dar stipriau prislėgė sunkus, juodas kryžius, atimdamas gyvenimo džiaugsmą ir šviesą. Gal būčiau dar daugiau dvasiškai luošinamas, jei ne maža tiesos kibirkštėlė.

"Altorių šešėly"...

1940 metų antroje pusėje iš Medinių pradžios mokyklos mokytojo gaudavau paskaityti knygų. Kartą jis man pasiūlė perskaityti V. Mykolaičio-Putino romaną "Altorių šešėly." Pirmąjį tomą paėmiau nenoromis. Jutau, kad ten rašys apie bažnyčią, ją "šmeiš," kaip tada supratau. Bet romaną paėmiau ir, mano nuostabai, su dideliu susidomėjimu perskaičiau. Likusius du tomus tiesiog "ryte surijau." Kada užverčiau paskutinį puslapį, mane užplūdo įvairios mintys. Aš Liudą Vasarį ir smerkiau, ir teisinau, negalėdamas vaikišku protu padaryti objektyvaus sprendimo. Tačiau, kas svarbiausia, knygos veikėjai mane išjudino, vertė kitomis akimis žiūrėti į bažnyčios tarnus, į jų tariamą skaistumą, sąžinin g u m ą. Voratinklis įpylšo. Pro jį įspingo pirmasis realaus gyvenimo spindulėlis.

Klausimai su atsakymais

Bėgo metai. Pats brendau, brendo ir mano galvosena. Vis daugiau iškilo klausimų. Kodėl kunigai vienaip kalba, o patys elgiasi kitaip? Aš žinojau, kad gobšumą, siekimą krauti turtus bažnyčia smerkė. Mūsų Pasvalio parapijos klebonas K. Krikščiūnas iš sakyklos dažnai per pamokslus kartodavo: "Nekraukite turtų žemėje, juos gausite danguje," arba: "Greičiau kupranugaris pralįs pro adatos skylutę, negu turtuolis pateks į dangų." Po to aš save klausdavau: kam tada reikalingi turtai Krikščiūnui? Jis valdė 40 hektarų derlingos žemės, svirnas lūždavo nuo lauke išaugintų ir parapijiečių suaukotų grūdų. Tvartuose — bandos galvijų, avelių, kiaulių, arklių. Klebonas Krikščiūnas gaudavo solidų atlyginimą, o ir sekmadieniais jis per mišias nesigėdino landžioti tarp besimeldžiančiųjų ir prisispyrusiai tarškinti panosėje lėkštę, kol "gaudavo" auką. Tačiau ir to buvo maža. 1937-1939 metais jis sugalvojo nuo kiekvieno hektaro surinkti iš parapijiečių po 2 litus, lyg vargonams taisyti. Rinkliava buvo atlikta. Byrant lyg iš gausybės rago žvilgantiems litams, netoli šventoriaus jis pastatė dviaukštį namą, kuriame įrengė degtinės parduotuvę. Didžiuliame sode ant Lėvens kranto surentė dviaukštę su kolonom, centrniu apšildymu, ištaigingą kleboniją. Kaip vienas jaunas kunigas pasakė, tetrūko prie jos pastatyti bokštą, kad įrengus antrąją bažnyčią. Iš parapijiečių pinigų jis pamūrijo ir urmo sandėlį prie stoties, įsirengė sode fontaną, nusipirko juodu laku žvilgantį limuziną, kambarius apstatė minkštais užsienietiškais baldais ir t. t. Taip lygindamas dievo tarno žodžius ir jo darbus, aš savyje išauginau sprendimą: matyti, klebonui ir jo kolegoms visai nerūpi dangaus karalystė. Jei ji rūpėtų, tai jie gyventų, kaip moko biblija, skurde, savo turtus išdalytų vargšams, o ne plėštų iš jų, nebizniautų, susirgus nesigydytų, kad greičiau numirtų ir patektų pas patį viešpatį į dangų.

Naujas supratimas

Kritiškai ėmiau žiūrėti ir į "šventųjų" bažnyčios patarnavimų atlikimą. Nori kūdikėlį apvalyti nuo "gimtosios nuodėmės" — mokėk pinigus. Daugiau duosi kunigui per santuoką — gros vargonai, giedos, degs visos žvakės ant altoriaus. Mažiau mokėsi — sutuoks smilkstant dviem žvakutėm. Mirė vargšas — jį palaidos be iškilmių. Tuotarpu stambiažemį, dvarininką palaidos su didžiausiomis iškilmėmis. Mat, iš jų klebonas gavo šimtus litų, kuriuos uždirbo samdiniai. Be to, turtuoliai buvo geriausi bažnyčios rėmėjai, dvasininkų bičiuliai. Iškilo klausimas: kodėl prekiaujama dvasiniais reikalais, bažnytinėmis apeigomis? Dėl ko turtuoliui teikiama didesnė pagarba, negu vargšui, nors pats klebonas ir kunigai kalba visai ką kitą?

Į mano atmintį giliai įsmigo vienas epizodas. Tai buvo 1940 metais. Į Pasvalį atvyko vyskupas K. Paltarokas. Po visų apeigų bažnyčioje viskupas ėjo į savo rezidenciją pas kleboną K. Krikščiūną klebonijos sodo tekeliu, kurio pašalėse, suklupę ant kelių, laukė palaiminimo šimtai moterėlių, senukų ir net jaunimo. Vyskupas, nežiūrėdamas į klūpančius, visus laimino. Tikintieji galvas lenkė iki žemės. Visi šie pamaldieji žmonės buvo apsivilkę milo sermėgomis, kartūno suknelėmis. Tai buvo mažažemiai. O kurgi buožės, valsčiaus "grietinėlė"? Jie vyskupo laukė prie klebonijos. Atvykęs vyskupas nuoširdžiai sveikinosi su ponais ir poniomis, davė bučiuoti žieduotos rankos "šventais" aliejais teptą delną. Paskui, apsuptas didiuomenės, turtingųjų, apsikabinęs dvi poniutes, vyskupas K. Paltarokas pozavo fotografui, kai masės vargšų tikinčiųjų suklupę žiūrėjo į jį, lyg į šventąjį. Tuomet aš pajutau, kaip niekšiškai tyčiojamasi iš vargšo žmogaus, jo tamsumu.

Atsidaro akys

Kada taip pradėjau protauti, aš pamačiau, kokia apgaulė glūdi altorių šešėlyje, kiek melo, neteisybės susikaupę bažnyčioje, kaip dvasininkai prekiauja tikinčiųjų jausmais.

Iš arčiau pamačiau ir dvasininkų moralinį veidą. Tai buvo vokiečių okupacijos metais. Mūsų Sindriūniškių kaimelyje (dabar Pasvalio rajonas, "Ramojaus" kolūkis) kalėdojo kunigas P. Stajušaitis. Į mūsų kiemą jis atvyko gerai įsigėręs. Mums, suklaupusiems, panosėje pravilkęs kryžių, greitai atsisėdo už stalo. Svečią motina norėjo pavaišinti arbata. Tačiau jis parpašė alaus:

—Arbatos aš pas kleboną prigėriau...

Iš mūsų nuvyko pas kaimynus, kur surado merginų. Dabar jam "šventas" kalėdojimas neberūpėjo. Prisisodinęs į roges merginų, iki vidurnakčio triukšmavo, žvygavo kaime.

1942-1946 metais dažnai su pusbroliu Petru Baldyšiumi diskusuodavome religiniais klausimais. Ginčuose gimė išvada, kad dvasininkams bažnyčia tik priedanga jų tikslams pasiekti. Todėl jie siekė paimti į savo rankas ministrų postus, kaip kunigas Mironas, vertėsi prekyba, kaip kunigas Vailokaitis, siekė vadovauti gimnazijoms, vartotojų kooperatyvams ir t. t.

Įsivaizduotas dvasininkų autoritetas smuko. Pamačiau, kad jie pralenkia eilinius mirtingūosius savo gobšumu, gašlumu, neturi jokio humaniškumo, nejaučia artimo meilės parapijiečiui ir viską vertina litu, aukomis. Jų dievas — aukso veršis, už kurį pasiryžę parduoti savo sąžinę ir net "savąjį ganytoją."

Dangus žemėje

Kai dėl bažnyčios tarnų padariau tvirtą ir tiesų sprendimą, dar vis abejojau dėl dievo buvimo. Trūko išsamių mokslo žinių. Todėl, mokydamasis Pasvalio gimnazijoje, atidžiai nagrinėjau fizikos dėsnius, chemiją, žmogaus vystymosi evoliuciją. Astronomija išaiškino dangaus kūnų sudėtį. Bet perversmą manyje padarė darvinizmo pagrindai. Ši mokslo knyga visai paplovė mano tikėjimą į dangų ir dievą pamatus. Mano persilaužimui daug įtakos turėjo pokalbiai su mokyklos komjaunuoliais.

1951 metais, jau tarnaudamas Tarybinėje Armijoje, įstojau į šlovingąsias VLKJS eiles. Tada galutinai plyšo religinis tamsybių voratinklis. Grįžęs iš armijos, ėmiausi žurnalistinio darbo. Kasdien susidurdamas su žmonėmis, stebėdamas tuos didžiuosius kolūkinio kaimo ir miestų pasikeitimus, mačiau, kaip anksčiau bažnyčios mulkinti žmones kūrė gražų gyvenimą tarybinėje žemėje. Jie nelaukė ir nelaukia malonių po mirties. Tai palieka kunigams.

Atsakymas kai kuriems tikintiesiems

Kadangi rajoninėje spaudoje dažnai rašau straipsnius ateistiniais klausimais, tenka susidurti su atkakliesniais, negalvojančiais tikinčiaisiais, savo giminėmis. Kartais aplanko ir anoniminiai laiškai. Iš visų girdėti panašus teigimas: kam, girdi, reikia rašyti apie kunigus, tikėjimą? Tegu būna taip, kaip buvo; kaip radome, taip ir palikime. Tokius draugus čia tiesiog ir noriu paklausti, kodėl jie patys nenori gyventi taip, kaip gyveno jų tėvai: vaikščioti naginėti, vilkėti milo sermėgomis, žibinti žibalines, neskaityti laikraščių, nesiklausyti radijo ir t. t. O dabar kiekvieno tokio modernaus kaimo tikinčio kambaryje elektra, radijas ar televizorius, spintoje — geriausių medžiagų kostiumai, suknelės, kelios poros batų. Į darbą vyksta dviračiais, motociklais, į miestą — mašinomis. Kame žiūri kiną, laiškininkas į namus pristato spaudą ir t. t.

Kas tai padarė, surėdė? Dievas, kunigai? Mūsų tėvai iki Tarybų valdžios daug meldėsi, bet gyveno skurde, tamsoje. Dabar, tarybiniais metais, vadovaujant Komunistų partijai, padedant technikai, dabartiniai kolūkinio kaimo žmonės neatpažįstamai pakeitė vargingą gimtinės veidą, vietoje kryželių pastatė fermas, gyvenamuosius namus, nutiesė elektros laidų linijas. Tai kodėl nė vienas toks tikintysis nenori gyventi taip, kaip jo tėvas, nenori palikti taip, kaip rado? Logika paprasta — kiekvienas žmogus nori pasiturinčiai ir kultūringai gyventi žemėje. Jei bent tie draugai daugiau gilintųsi į "šventas tiesas," pamatytų, kad patys jų nesilaiko, nes jų laikymasis — žmogui neįmanomas dalykas.

-:- -:- -:-

Dabar, kada galiu giedrai ir sveikai mąstyti, realiai žiūrėti į gyvenimą, džiaugiuos, kad ištrūkau iš religinių voratinklių. Jaučiu šventą savo pareigą padėti ir kitiems nusikratyti religiniais prietarais, kad jie išdrįstų bažnyčios tarnams ryžtingai pasakyti: "Gana mus mulkinti!"

Ant. Martinionis

Moksleivė lanko kapus

Dažnai aš ir mamytė
Su puokštele gėlių
Keliaujam aplankyti
Kapų — liūdnų, tylių.

Ten obeliskas skęsta
Vainikų žalume,
Ugnelė neužgesta
Narsuoliams po žeme.

Ant gludinto granito
Šalia raidės — raidė,
Žinau, ten užrašyta
Tėvelio pavardė.

Iškalta ten ir metai,
Kada kulka pikta
Iš juodo automato
Pakirto jį klasta.

Jo atminimą šviesų
Širdy giliai slepiu
Ir savo kelią tiesų
Regiu nuo šių kapų.

J. Subatavičius

Jauniausieji

Prašvilpė Budiono kavalerija.
Tankai Prahą užėmė seniai,
Parako romantiką sugėrė jau
Mėlynųjų upių vandenai.
Aktyvisto nugaros negaudys
Vamzdžiai iš pašiurpusių šilų.
Kyla saulė, kaip merga nuraudusi.
Ir tylu. Nežmoniškai tylu.
Garbanotoj paauglio galvytėje
Suka lizdą nuoskaudų ruduo;
Nepavyt Budiono, nepavyti jam,
Auksabokštės Prahos nevaduot . . .
Ir todėl net žvangesys motorų
Skambą lyg atodūsis tylos.
Kaip aš noriu sulaikyt istoriją
Ir pasukt lyg filmą atgalios,
Kad galėtų pamatyt jaunystė jo
Tankuose apdegusius karius,
Kad suprastų — jam seni tankistai
Nešturmuotus pavedė barus,
Kad kova už geležį ir duoną
Priešpuolių romantikai prilygs,
Ir kad jis su raiteliais Budiono
Komunizmo eroj susitiks.

Br. Mackevičius

Maskvos akvariumas

Greta didžiulio šaldytuvo, stovinčio Chimkų vandens saugyklos pakarantėje, rengiama didžiausia tokios rūšies talpykla gyvoms žuvims laikyti. Ją suprojektavo "Giprocholod" instituto specialistai Maskvos parduotuvėms, valgykloms, restoranams.

Prie naujosios talpyklos dar šiais metais sustos pirmieji laivai su gyva žuvimi. Specialūs pakrautuvai vikriai paims konteinerius su žuvimi ir juos perneš į vieną iš dešimties skyrių. Kiekvienas jų turės 100 pėdų ilgio ir 10 pėdų pločio, jame bus sudarytos tokios sąlygos, kokias mėgsta atskiros žuvų rūšys. Karosams ir karpiams atiteks tingūs, šilti "tvenkiniai," upėtakiams ir sterlėms bus paruošti veržlūs "upeliai." Bet kokia žuvis galės būti laikoma šiame milžiniškame akvariume.

Žuvų iškrovimas, jų pakrovimas į specialius aklimatizavimo gardus, perkėlimas į pagrindinius skyrius, žuvų išėmimas iš saugyklos, žodžiu, visi darbai čia bus mechanizuoti. Deguonis į skyrius bus tiekiamas pro mažytes vamzdžių skylutes. Virš vandens galima bus ištiesti specialų tinklą, kuris apsaugos akvariumą nuo sniego.

Žinios iš Lietuvos

Kas penkios minutės — suvirinimo agregatas

Vienas didžiausių konvejerių šalyje pradėjo veikti Vilniaus elektrinio suvirinimo įrengimų gamykloje. Kas penkios minutės nuo jo nuimamas naujas agregatas. Konvejerinės linijos ilgis — 140 metrų. Suvirinimo agregatas čia ne tik surenkamas, bet ir išbandomas, įpakuojamas ir paduodamas į vagonus. Naujasis konvejeris, kurį sukūrė grupė įmonės inžinierių, beveik trečdaliu pakėlė darbo našumą.

Dar šiemet gamykloje bus įrengtos automatinės ir konvejerinės linijos. Tada ši įmonė bus labiausiai mechanizuota Lietuvoje.

Greitėja tralerių remontas

Agregatinis žvejybos mechanizatorių remontas įdiegtas Klaipėdos laivų remonto gamykloje. Čia sudarytas laivų variklių mechanizmų bei kitų mazgų keitimo fondas. Dabar šie mechanizmai neremontuojami laive, bet iš karto pakeičiami iš anksto paruoštomis detalėmis. Visiškai įsisavinus agregatinį remontą, tralerių stovėjimas įmonėje sutrumpės dešimčia procentų.

Tekstilininkų pagalbininkas

Universalų matavimo aparatą sintetinio pluošto siūlams tirti — elektroninį dinamometrą sukonstruavo Kauno politechnikos instituto docentas, technikos mokslų kandidatas A. Matukonis. Dinamometras gali būti plačiai naudojamas mokslinio tyrimo įstaigų bei tekstilės pramonės įmonių laboratorijose. Jis padeda nustatyti siūlo tvirtumą, tąsumą, stangrumą, o taip pat atlikti kitus tyrimus.

Aparato konstrukcijoje panaudotas originalus elektroninis stiprintuvas ir užrašantis prietaisas, kuris registruoja popieriaus juostoje matavimų rezultatus.

Atkovojamos naujos žemės

Lietuvos hidrotechnikos ir melioracijos institute Kėdainiuose kuriama kompleksinė sistema, kuri reguliuos viršutinius vandenis. Čia statoma vandens kėlimo stotis pavasarį ir rudenį lietingu oru sutrauks iš laukų vandens perteklių į Nevėžį, o sausringu metu — paleis vandenį į specialius lietaus įrenginius.

Šios sistemos įrengimas leis panaudoti daug iki šiol nenaudojamų pelkėtų žemių. Jos bus apsėtos kaupiamosiomis kultūromis.

Šešis kartus daugiau

Pupoms nepakenkė nei dažnas lietus, nei šaltas oras. Jos gražiai sudygo, o kai kur jau išaugo net iki pusės metro. Pupos Lietuvoje šiemet užima beveik dvylika tūkstančių hektarų — šešis kartus daugiau, negu pernai. Respublikos žemdirbiai numato gauti po 25-30 centnerių grūdų iš hektaro.

Į tarptautines parodas

KAUNAS. Keturiose tarptautinėse parodose ir mugėse šiais metais dalyvauja Kauno "Dailės" kombinato meistrai. Neseniai į Poznanę buvo pasiųsta medžio drožinių, dailiosios keramikos, tekstilės, odos dirbinių. Netrukus lietuviškos dailės gaminių siuntos iškeliaus į tarptautinę mugę Leipcige ir tarybinę prekybos parodą Chartune. "Dailės" kombinato meistrai eksponuoja savo kūrinius tarptautinėje dailės parodoje Pragoje.

100 tūkstančių jaunųjų turistų

Apie 700 jaunųjų turistų išsirikiavo Kačerginėje VII respublikinio pionierių ir mokinių turistinio sąskrydžio iškilmingam paradui. O šešiasdešimt dvi turistų grupės atvežė į sąskrydį savo darbo daiktinius raportus.

Sąskrydžio pirmuosiuose etapuose — jaunųjų turistų šventėse ir rajonų bei miestų varžybose dalyvavo 100 tūkstančių mokinių.

Kalugos teatro gastrolės

Vilniuje vieši vienas seniausių Tarybų Sąjungos teatrų — Kalugos srities dramos teatras. Šiemet šis teatras pažymi 185-ąsias įkūrimo metines. Teatras su savo spektakliais — tarybinių autorių pjesėmis, Šekspyro tragedija "Antonijus ir Kleopatra," ir kitais — supažindins ne tik vilniečius, bet ir Švenčionėlių bei kitų miestų darbo žmones.

Didėja Lietuvos žvejybos laivynas

VILNIUS. — Naujas Lietuvos žvejybos laivyno didysis žvejybos traleris-šaldytuvas "Karolis Požėla" išplaukė į žūklės rajoną prie Afrikos krantų.

Šį tralerį pastatė Ukrainos laivų statytojai. Tai — penktas didysis žvejybos traleris-šaldytuvas Lietuvos žvejybiniame laivyne. Iki metų pabaigos respublikos flotilė padidės dar vienu tokiu laivu, kuris statomas Klaipėdos Baltijos laivų statykloje. Lietuvos žvejai šiemet taip pat gaus pirmuosius du vidutinius žvejybos tralerius-šaldytuvus 800 arklio jėgų pagrindiniais varikliais ir vieną laivą gamybinį refrižeratorių.

Iki septynmečio pabaigos respublikos žvejybinis laivynas pasipildys dar 7 didžiaisiais traleriais - šaldytuvais, transportiniu refrižeratorium, stambia plaukiojančia baze su refrižeratoriniais triumais bei naujais traleriais, pritaikytais žūklauti Baltijos ir Šiaurės jūrose. (ELTA)

Studentų darbo stovyklos

Nemaža aukštųjų mokyklų studentų ir technikumų moksleivių praleis savo vasaros atostogas darbo stovyklose. Štai Kauno politechnikumo moksleiviai dirba Rietavo rajono "Vienybės" kolūkyje. Šiaulių K. Preikšo vardo pedagoginio instituto komjaunuoliai stato moderniską vaikų darželį Radviliškio rajono "Draugo" kolūkio žemdirbiams. Universiteto studentai talkininkauja Varėnos, Tauragės, Kėdainių, Ignalinos, Kelmės ir Raseinių rajonų kolūkiečiams.

Iš viso vien aukštųjų mokyklų studentai pakėlė daugiau kaip 40 darbo stovyklų vėliavų kolūkiuose. Per vasarą jose dirbs daugiau kaip penki tūkstančiai studentų.

Rūkymas ir tabako nuodai

Pradžioje liepos mėn., šių metų, Čikagos mieste atsibuvo gydytojų sąjungos (American Medical Association) sambūrys, kur buvo plačiai diskusuojama tabako nuodingumas žmonių sveikatai. Nors jau nekartą gydytojai yra pareiškę, kad plaučių vėžio liga didesnis skaičius miršta žmonių rūkančiųjų, negu nerūkančiųjų, bet ar į tai buvo bei yra kreipiama daug dėmesio? Betgi tame sambūryje buvo kalbama ne kiek daugiau miršta plaučių vėžio liga rūkančiųjų, bet abelnai kaip tabakas nuodija žmogui organizmą ir kiek daro blėdies sveikatai. Buvo net keli gydytojai, kurie tyrinėja tabako nuodingumą, kurie įrodinėjo, kad su kiekvienu patraukimu tabako dūmų į plaučius žmonės greitina patys sau ankstyvą mirtį; kad rūkantieji žmonės patys sau gadina plaučius, arterijas - kraujagysles ir širdį. Žymus pathologas Dr. E. C. Hammond ir kiti aiškino septynerių metų tyrinėjimo pasekmes iš East Orange, N. J., karo veteranų administracijos ligoninės, kur net mirusiems buvo daromi skrodimai tyrinėjimui plaučių rūkančiųjų ir nerūkančiųjų per mikroskopiškas slides, per pačius žymiausius pathologus.

Vėžio ligų draugijos vyriausias statistikos vedėjas Dr. E. C. Hammond pasakė, kad mirtingumas nuo plaučių vėžio ligos tarp rūkančiųjų yra mažas dalykas palyginus su tuo, kiek tabakas - rūkymas padaro žmogaus kūno organizmui blėdies. Rūkymas ne tik gadina plaučius, bet daug blogo padaro ir kraujagyslėms ir širdžiai, ir kitiems kūno organams. Tūkstančiai amerikiečių turi kokius nors plaučių sugedimus, ką daugelis gydytojų vadina **pulmonary fibrosis,** arba **chronic ephydema.** Vienok, nepaisant, kaip tai bevadintų, bet rūkančiųjų plaučiai vis tolyn labiau genda. O kiek tabakas visai sugadina mažųjų kraujagyslių ir plaučių plėvelių?

O gilus traukimas tabako dūmų į plaučius sukelia mažųjų oro grioveliu įdegimus, kurie tokiais palieka ant visados. Sukietina plaučių plėveles, kurios išvalo angliadarį iš kraujo ir perleidžia oksigeną, be ko žmogus negali gyvuoti. Ir nuo to, ilgainiui, rūkančiųjų žmonių plaučių dalis nustoja veiklumo. Ne veltui kiek pagyvenę rūkantieji žmonės pradeda jausti trūkumą plaučiuose oro. Bet jie ir pagalvot nepagalvoja, jog tai nuo rūkymo.

Žodžiu sakant, rūkymas labai daug daro žalos visam žmogaus organizmui: plaučiams, kraujagyslėms - arterijoms ir širdžiai. Gydytojas Hammond sako, kad palyginus 30,000 mirimų nuo plaučių vėžio ligos, keturis kartus daugiau kankinasi ir miršta nuo tabako nuodų; nuo sužalojimo sveikatos per rūkymą. Tik skirtumas, kad plaučių vėžiu susirgęs žmogus, sako, pasikankina metą ar kiek ir miršta, betgi nuo tabaku užsinuodijimo kankinasi labai ilgai, ir net nežino, jog tai nuo rūkymo.

Tad jūs, rūkantieji, jei dar nėra per vėlu, pagalvokite ir meskite cigaretes ir pypkes gurban; o jei tenka nuobodžiauti, kaip daugelis aiškinasi, tai pasiimkite gerą knygą, ar laikraštį pasiskaityti vieton rūkymo. O jei netikit manim, kas aukščiau pasakyta apie rūkymą, tai įsigykite žurnalą "Times" už liepos 6-tą, šių metų, ir patys pasiskaitykite.

I. Vienužis

Šypsenos

Vincas: Aš su savo žmona jau dvi savaitės nekalbu.

Simonas: Tai kodėl? Piktas ant jos?

Vincas: Ne, aš nenoriu jos kalbą pertraukti.

-:-

Jonas savo draugui: Mikai! Girdėjau divorsą gavai?

Mikas: Taip, gavau ir esu patenkintas.

Jonas: Na, o kaip su namu?

Mikas: Pasidalinom pusiau. Ji pasiėmė vidujinę pusę, o man paliko išlaukinę.

-:-

Vyras šaukia savo šeimos daktarą ir ragina: girdi, skubėk, nes mano žmoną kankina apendikas.

Daktaras: Juk aš tavo žmonai išėmiau apendiką jau trys metai atgal. Aš nėsu girdėjęs, kad kas turėtų antrą apendiką.

Vyras: O ar tu nėsi girdėjęs, kad vyras turi antrą pačią?

ST. PETERSBURG, FLA.

MIRUS

V. Taurui--Kazimierui Vidikui

Reiškiame apgailestavimą, ir giliai įvertiname jo paliktus darbus.

Antanas ir Agnė Jurevičiai

SAN FRANCISCO, CALIF.

MIRUS

Kazimierui Vidikui-Taurui

Reiškiame užuojautą jo giminėms ir artimiesiems.

M. Baltulionytė
A. Norkienė
I. Kamarauskas
V. U. Burdai
T. King
B. V. Sutkai

Los Angeles, Calif.

Sėkmingas buvo "Peoples World" tarptautinis piknikas

Piknikas įvyko liepos 22 d., 330 S. Ford Blvd. Publikos susirinko apie 1000, ne tiek, kiek į Sveturgimių Gynimo kom., nors taip jau lygiai svarbus. Buvo grupė ir lietuvių, tarp kurių ir A. Misevičienė, nepersėniai atvykus iš Yonkers, N. Y. Graži buvo meninė programa. Skaitlingas meksikiečių orkestras pasižymėjo ne tik muzika, bet ir dainomis — grupėmis ir solos. Gerai pasirodė negrė dainininkė, įspūdingai sudainuodama kelias dainas. Buvo ir daugiau solistų, taipgi liaudies šokių ir kitokių pamarginimų.

Pertraukoje kalbėjo talentingas ir nuoseklus kalbėtojas Frank Wilkinson, išbuvęs metus kalėjime už "paniekinimą kongreso", faktiškai, — už paniekinimą neamerikinio komiteto, kuriam jis atsisakė prieš save liūdyti ir būti įkriminuojamas. Jis ryškino kenksmingumą minėto komiteto civilinėms laisvėms, paneigimą pirmo ir penkto JAV konstitucijos pataisymų, ir ragino kovoti už to komiteto panaikinimą.

Taipgi žymėjo, kad reikalingos aukos apgynimui teismuose areštuotų: Gus Hall, Dorothy Healy ir kitų, kurie kovoja už žodžio laisvę ir pagerinimą darbo žmonių būklės. Dosniai publika aukojo; vienas net $500. Neatsiliko ir lietuviai: Iš iždo aukota $15 ir pavieniai: po $2 Antanas, Chas. ir M. Lewis ir Smith. Po $1: Friend, M. ir J. Alvinai, Draugas ir A. Grigaitienė. Viso $25. Taipgi buvo visokių maisto gaminių ir bazaras: knygų, piešinių ir įvairių kitokių rankdarbių.

Nepaminėti ligoniai

Seni Los Angeliečiai Dominykas Deivis ir Monika Straleckienė perleido sudėtingas ir skaudžias operacijas. Pirmojo operacija nesekminga ir turėjo sugrįšti ligoninėn. Antroji sekmingai sveiksta namuose. Abu pažangiečiai. Linkiu abiem greit susveikti ir vėl gerėtis gyvenimu.

Pereitoje korespondencijoje iš Los Angeles apie ligonius žymėta H. Peslis, o turėjo būti K. Peslis.

Išvažiavimas-piknikas

Rugpiūčio 19 d. įvyks Lietuvių Darbininkų Susivienijimo 35 kp. išvažiavimas-gegužinė, su pietumis 1-mą valandą Arroyo Seco Parke, į rytus Ave. 60. Nepamirškite dalyvauti. Pasisotinsite skoningu maistu ir paremsite organizaciją, kuri šelpia ligoje, gelbsti nelaimėje ir patarnauja gyvenimo saulėleidyje.

Kviečia reng. komisija.

Spaudos piknikas

Rugsėjo 23 d. įvyks išvažiavimas—piknikas su pietumis 1 val.: taipgi Arrojo Seco parke — spaudos labui. Atsilankę ne tik gerai papietausite, pasigėrėsite gamtos palociais, bet paremsite ir progresyvę spaudą, be kurios būtų dvasinis badas. Rengia ir kviečia— L.L.D. 145-tos kuopos komisija.

-:- -:- -:-

Oras šiuom laiku labai prielankus. Dienomis 75-80, o naktimis vėsiau. Proga sveikai išsimiegoti.

Šakalių Žemaitis

Binghamton, N. Y.

Svečiai

Lankėsi Algirdas Pabalis iš Menlo Park, Calif., kurio tėvai seniau gyveno Scrantone. Malonu buvo pasikalbėti. Pateikė žinių apie savo motiną Oną. Tėvas, kuris gerai buvo žinomas pažangiems lietuviams, jau seniai mirė. Algirdas ten yra miestelio policijos viršininkas.

Brooklyne atostogas praleido Jonas ir Nellie Stroliai ir Uršulė Šimoliūnienė. Jie ten buvo lietuvių parengime, kur matė Lietuvos irklininkus žalgiriečius. Sakė, kad Lietuvos sportininkai gražiai atrodo.

J. ir A. Žemaičiai laukia atvykstant dukros ir žento Cy ir E. Van Berger iš New Yorko, taipgi P. ir K. Jozapaičiai laukia sūnaus, marčios ir anūkų iš Lansing, Mich. Pas E. Čekanauskienę svečiavosi jos giminaitė ir sūnus.

Teko sužinoti, kad Onos. Kireilienė ir Dišienė, liepos 25 d. minėjo varduves.

J. ir K. Vaičekauskų giminės: duktė ir žentas išvažiavo vakacijoms į Conn. valstiją, sūnus ir švogeris į Detroitą.

Pranas ir Paulina Walant, philadelphiečiai, aplankę gimines Utikoje, grįždami buvo pas mus sustoję. Maloniai pasikalbėjome.

Ligoniai

H. Žukienė yra susirūpinus savo sūnaus Walterio sveikata, kuris serga. Linkime jam greitai pasveikti.

LDS narė Veronika Kapičiauskienė buvo labai susirgus, bet jau pasveiko. Geryn sveikata eina Jono Žemaičio ir Jono Vaičekausko.

Nesveikuoja ir po gydytojo priežiūra yra: Frank Miller, E. Čekanauskienė, K. Jozapaitienė, A. Navalinskas, Paulina Bakšienė ir Povilas Mikalajūnas. Linkiu visiems greitai pasveikti.

Gera naujiena

LDS seime buvo 5 delegatės. Jos grįžo ir teko pasikalbėti su Amilija Žemaitiene. Ji sakė, kad viskas ėjo tvarkoje ir pranešė, kad LDS finansiniai labai gerai stovi, tai seimas nutarė, kad nariai vietoje mokėti už 12-ką mėnesių per metus, tai mokės jau tik už 11. Reiškia, vieną mėnesį duoklių nemokės, o pašalpa ir apdrauda bus, kaip buvo. Tai labai gera žinia. LDS nariai turėtume pasistengti gauti daugiau naujų narių. Kiti du lietuvių susivienijimai negali su LDS susilyginti.

Josephine

KAZAKSTANO DERLIUS IR JO NUĖMIMAS

Maskva. — Tarybinėje kazachų resublikoje labai gerai užderėjo javai. Bet resublikos valdžia sako, kad nuėmimui reikalinga iš kitų tarybinių resublikų žmonių ir 70,000 mašinų pagalbos.

PAIEŠKOJIMAI

Ieškau pusbrolių—Giedrikas Jonas (mama Konstancija) ir Giedrikas Ladzė. Jie gyveno Šiaulių apskr., Lauksodžio valsčiuje. Iš Lietuvos išvyko 1942 m. Atrodo, gyvena Kanadoje ar Čikagoje. Turi tris seseris gyvenančias Lietuvoje: Skrupskelienė Ona, Skrupskelienė Konstancija ir Vaineikienė Pranė. Jie mano mamytės sesers sūnūs. Mano tėvai—Jonas Nainys, mama Kurlytė Pranšiška Liudviko. Mes gyvenome Šiaulių apskr., Pašvintinio valsč., Moniūnų kaime. Būsiu dėkinga, jąeigu kas apie juos žino — praneštų man. Dabar gyvenu ir dirbu gintariniame pajūryje, Palangoje, Salomėjos Neries g-vė 7/7. Nanytė Janina, Jono, Lithuania, USSR.

Antro pasaulinio karo metu netekau savo geriausio draugo Vytauto Skrubutonio. Jį paėmė į belaisvę anglai, kaipo karį. Po karo, 1947 m. atrašė, kad randasi belaisvėje, bet dabar nežinau kur jis randasi. Būtų įdomu sužinoti, gal Vytautas Skrubutonis randasi Jungtinėse Am. Valstijose. Mano adresas: Anelė Januškevičienė, Pionierių g-vė, 7/8, Alytus, Lithuania, USSR.

Philadelphia, Pa.

Draugiška išvyka ir kitkas

Philadelphijos muzikos mėgėjai nepatenkinti, kad šią vasarą užbaigė anksčiau negu kitais metais žavėjančius koncertus "Robin Hood Dell" orkestras.

Liepos 26 vakare susirinko 28,000 muzikos mėgėjų pasiklausyti paskutinio sezoninio koncerto. Buvo ko ir klausyti, kuomet apie iš šimto susidedantis iš pasižymėjusių muzikų orkestras paleidžia darban savo muzikalius instrumentus, kurie virpena klausovo širdį ir sielą.

Tarptautiniai šokiai prie dailės muziejaus tęsis iki rugsėjo mėnesio, du kartus savaitėje vakarais antradienį ir ketvirtadienį. Šokių dalyviams kainuoja 25c., žiūrovams veltui. Buvo girdėti grojant ir matyti šokant lietuviškus šokius "Klumpakojį" ir "Aguonėlę". Ten labai įdomu ir linksma praleisti vasaros šiltus vakarus.

— — —

Draugiška išvyka pas Ramanauskus į Sellersville, Pa., jau artėja. Keli asmenys jau klausė informacijų, kaip į Ramanauskų ūkį patogiausia būtų nuvažiuoti. Atsakymas: Turintiems automobilius reikia važiuoti iki Ogontz Ave., North Philadelphijos dalyje (apie 5700 bloke) rasite kelią 309 ir tuo keliu tiesiai važiuoti į vakarus. Už apie 30 mylių, Sellersvillėje, kitam gale, rasite kelią 563. Ten sukite po kairei ir tiesiai važiuoti apie porą mylių, kol kairėj pusėj pamatysite parašą Lonely R.D. Ten pasisukę po kairei, negristu keliuku už varsnų pasieksit Ramanauskų ūkį. O norintieji važiuoti autobusu, nuvykit į Union Bus Terminal, 13th ir Filbert St. Gaukit Trailways autobusą. Ryte busą galima gauti 7:45 val. Kitą 11:35 v. Sellersvillėje busas sustoja tik vienoje vietoje: Washington House. Iš ten galima pasišaukti taksi, kuris nuveš į pobūvio vietą.

Jeigu pasitaikytų lietaus tą dieną, tai nesibaidykite. Pastogės yra visiems užtenkamai. Kurie jau buvo praėjusią vasarą, tai tie žino Ramanauskų draugišką vaišingumą gražiame sodely ant vejos pastatytų stalų. Skanūs užkandžiai bus lietuviški ir patenkins visus.

Tikimasi, kad draugai irgi nepatingės atvykti iš Eastono, Bethlejaus ir Readingo.

Nepamirškit 19-os dienos.

Išvykos ruošimo kom. narys, **J. K.**

P. S. Norint daugiau informacijų, paskambinkit J. Kazlauskui: CE 2-9874, arba R. Merkiui: GL 5-3646.

Philadelphiečių sąskrydis

Rugpiūčio 19 d. philadelphiečiai turės sąskrydį pas Ramanauskus Sellersvillėje, Pa. Ramanauskai norėtų turėti svečių ir iš toliau. Ne per toliausia iš New Yorko ir iš New Jersey nuvažiuoti į Sellersville, Pa. Tas miestelis yra tarp Philadelphijos ir Eastono.

Kelrodis automobiliais važiuojant: Nuo New Yorko miesto ir New Jersey važiuokite 22 keliu iki Somersville, nuo Somersville važiuokite 202 keliu iki 309 kelio, į 309 kelią sukite po dešinei ir važiuokite iki Sellersville. (Dar prieš Sellersville Lambertsvillėje pervažiuosite tiltu Delaware upę). Tik pervažiavę Sellersville miestuką sukite po kairei į kelią 563 ir juomi pavažiavę apie 2 mylias, rasite keliuką Lonely Road. Sukite į jį po kairei, ir tuojau ant kampo rasite Ramanauskų farmą.

Pasirūpinkite newyorkiečiai pasimatyti su Ramanauskais ir philadelphiečiais rugpiūčio 19 d. Sellersvillėje.

Reporteris

Binghamton, N. Y.

Palaidojome unijos organizatorių

Liepos 15 dieną, Bethlehem, Pa., ligoninėje staiga, nuo širdies smūgio mirė Jack Weise. Tokią liūdną ir netikėtą binghamtoniečiam žinią telefonu pranešė velionio žmona. Mus visus labai sujaudino. Mat, Jack Weise žmona yra lietuvė, turi čia Binghamtone giminių — brolį Reymondą Grigaliūną (Grigar), tetules Vaičekauskienę ir Victorią Wacker. Tai net dviemis mašinomis liepos 19 d. vykome į laidotuves.

Jack Weise palaikai buvo sudeginti krematorijoje pagal jo prašymą ir paskui palaidoti Wyoming, Pa., lietuvių tautiškose kapinėse. Mano žentas Peter Sasuta kapinėse pasakė atitinkamą kalbą apie velionio gyvenimą. Po tam važiavome į Bethlehem. Ten unijistai suruošė pas graborių susirinkimą. Keturi organizatoriai kalbėjo. Žmonių buvo virš šimto.

Jack Weise buvo žydų tautybės kilmės, daug metų Ladies Garment Workers unijos organizatorius. Tą patį darbą dirba ir jo žmona Bethlehem, Pa. Paliko nuliūdime motiną ir šeimą su pirmaja žmona.

Reiškiame užuojautą velionio giminėms ir draugams.

J. Vaicekauskas

Paterson, N. J.

Klaidos atitaisymas

"Laisvės" Nr. 61, liepos 31 d., korespondencijoje aprašant apie mirtį Pijaus Sakat (Sakatausko), įvyko paklaida. Ten yra pasakyta: P. Sakatauskas Lietuje paėjo iš Pilviškių parapijos, Tirkšlių kaimo,

O turėjo būt pasakyta: P. Sakatauskas Lietuvoje paėjo iš Pilviškių parapijos ir valsčiaus, **Jurkšų** kaimo, tuomet buvusios Suvalkų gubernijos, buvusios Marijampolės (dabar Kapsuko) pavieto.

Brockton, Mass.

Pataisa

Aprašyme "Laisvės" pikniko darbininkų ir aukų įvyko klaida. Ten pasakyta, kad Anna Chestnut aukojo kiaušinių, o turėjo būti, kad ji aukojo valgių ir dirbo virtuvėje.

Nors daug kas rašėme apie tą pikniką, bet niekas neparašėme, kad piknike gaspadoriavo George Shimaitis. Jis, su kitų pagalba, sunkiai dirbo.

K. Čereškienė

San Francisco, Calif. — Kalifornijos gubernatorius E. G. Brown atsisakė dovanoti gyvybę El. Duncan'ienei, 58 metų amžiaus. Mat, ji nusamdė Luis Moyą ir A. Boldonado nužudyti Duncanienės marčią.

Bostono Apylinkei

Pranešimas Naujosios Anglijos Dainos Meno Mylėtojams

Sekmadienį

Rugpiūčio 12 August

įvyks L.M.S. 2-ros Apskrities

METINIS PIKNIKAS

Olympia Parke

Shrewsbury-Worcester, Mass.

Programoj dalyvaus:

Hartfordo Laisvės Choras

Montello Vyrų Dailės Grupė

Bus daug tolimų svečių, atvyks L.M.S. centro sekretorė **Mildred Stensler,** drauge su jąja atvyks grupė newyorkiečių menininkų ir buvusių meno mokyklos mokinių. Svečiai taipgi dalyvaus programoje.

Kviečiame Naujosios Anglijos visuomenę ruoštis dalyvauti šiame piknike. **Rengėjai**

Vandens, duokit vandens!

Marių vanduo geriamas

Jau seniai mūsų mokslininkai pranašavo, kad mums bus stoka vandens. Amerika, kaip jau žinoma, randasi tarpe dviejų didžiųjų vandenynų, t.y. Atlantiko ir Pacifiko. Kas galėtų manyti, kad šioje šalyje kada nors bus stoka vandens? Žurnalas "True" (už š. m. rugp. mėnesį) duoda įdomų straipsnį "Ar mokslas gali surasti tiek vandens, kiek mums reikia"? Ten sakoma:

"JAV 1970 metais gramdys bačkos patį dugną. Nors lietus ir sniegas duoda 4,315 bilijonų galionų vandens į vieną dieną, bet pirmiau, negu žmogus suspėja stiklą vandens prinešti prie burnos, tai 3,800 bilijonų galionų vandens tenka medžiams ir augalams, kitkas išgaruoja, mums lieka 515 bilijonų galionų.

"Rekordai rodo, kad mes 1960 metais "sugėrėme" 312 bilijonų galionų į dieną. Apskaičiuojama, kad 1970 metais jau reikalausim iki 453 bilijonų galionų vandens į dieną. Kiekvieną metą eilė valstijų kenčia sausrą. Mušama šuliniai vis giliau į žemę; daugely vietų visai nerandama vandens, o jei ir randama, tai turi rūdos, druskos, aliejaus ir kitų mineralų, kurie gadina vandens skonį ir netinka sveikatai." Dar toliau: "Numatoma, kad 1975 metais mums būtinai teks sunaudoti iki 755 bilijonų galionų vandens į dieną, o jei lieka tik 515 bilijonų, tai numatomas trūkumas ant 240 bilijonų galionų..."

Tuo labai susirūpinta, ir JAV Kongrese įsteigta tam reikalui tyrinėti ir vesti komitetas-departamentas, užvardintas "The Office of Saline Water". To departamento vedėju paskirtas Ch. F. Mac-Gavan, jom duota dar 25 darbininkai, priskaitant ir raštininkus, taipgi skirta $3,000,000 pinigais, kad surastų galimybes gauti gerą vandenį—šviežią iš sūraus jūrų vandens.

Bandymai buvo ilgi ir sunkūs, nieks daug nesiinteresavo, nes manė, kad tai sunkus-didelis darbas ir jis nebus pelningas, išskyrus tą komitetą. Pagaliau, pasirodė, kad yra galimybė gauti gero vandens iš sūraus vandens. Reportuota Kongresui, bet mūsų valdžia (federalė) juk neims savarankiškai bent ką dirbti, neims ir šio svarbaus perdirbimo vandens...

Taigi reikia pavesti atskiriems individualams, kurie šitą viską padėtų ant "tikrų" biznio pamatų, nes priešingai bus peržengta kapitalistinės sistemos tvarka. Pavesta individualams, investoriams, savanaudžiams. Valdžios išlaidomis buvo daroma bandymai-eksperimentai ir tai daug lėšavo, bet nuo dabar jau bus atskirų korporacijų nuosavybėmis...

Atskiros korporacijos ėmėsi darbo; keletas Amerikos pajūrinių miestų šiuo tarpu jau gauna dirbtinį vandenį... Kaina ne visur vienoda, nes ne viena korporacija tame biznyje įsisteigė. O vis delto, tai dar vienas didelis žingsnis pirmyn, dar vienas didelis laimėjimas žmogaus prieš gamtą, už išsilaikymą.

Pačioje pradžioje toks perdirbimas vandens — sūraus į šviežią,— atsieidavo iki $5 už 1,000 galionų, gi paprastai mūsų miestuose už 1,000 galionų mokasi nuo 10c iki 40c (iš mūsų taupomųjų vandens rezervuarų), bet dabar nuolatiniais bandymais atsiekta, kad galima pagaminti 1,000 galiogeriamo vandens už 42c, o gal ateityje bus galima pagaminti ir už prieinamesnę kainą. Tai didelis progresas—didelis atsiekimas. Jau užbėgta už akių tiems išgąstingiems pranašavimams, kad ateis laikai, kada mes neturėsim vandens, ištrokšim, kuomet tiek daug vandens aplink mus jūrose.

Viskas gerai. Dabar kas manoma daryti su šiuo didžiuliu atsiekimu? Kaip viskas — šaltajam karui, taip ir šis. "True" sako, kad tai bus "didelis ginklas prieš Sovietus". "Mes esam pirmutiniai pasiūlyti vandenį visai Afrikai, kuri yra taip ištroškus. Steigsim ten perdirbimo stotis, suvilginsim jų sausas burnas, atidrėkinsim jų dirvožemius, duosim jiems ko taip jie laukė per šimtmečius. Jau viena tokia stotis įrengta Jeruzolime, kuri duoda bilijonus galionų vandens tam saulės išdegintam kraštui. Dar keletas užplanuota kitose valstybėse Pietų Amerikoje. Tikslas? Šaltasis karas. Užbėgti už akių komunizmui. Nes "dar iki šiam laikui Sovietai nieko panašaus neturi," jie sako. Tai dirbama, kaip matome, ne tikslu daryti gera žmonijai, bet vis karo tikslams.

Dzūkelis

Kanada įsiskolino užsieniui

Kanados centrinio statistikos biuro duomenimis, Kanados įsiskolinimas užsieniui, 1960 metais siekęs 16.9 milijardų dolerių, dar daugiau padidėjo 1961 metais ryšium su tolesniu užsienio kapitalo plaukimu. 1950—1960 m. laikotarpiu užsienio kapitalo įdėjimai padidėjo nuo 8.7 iki 22.3 milijardų dolerių, o 1961 m. pabaigoje pasiekė 23 mlrd. dolerių.

1959 metais 51 % Kanados perdirbamosios pramonės įmonių priklausė užsienio kapitalui, daugiausia JAV. Automobilių pramonėje užsienio kapitalo dalis sudarė 89%, gumos pramonėje — 86 proc., naftos ir dujų pramonėje — 63 proc. Pelnų persiuntimas į uzsienį dividendų, palūkanų ir kitokia forma 1960 metais viršijo 491 milijardą.

Iš laiškų

Gerb. Drauge Antanai:

Tikrai tikėjausi su jumis susitikti LDS seime, bet gaila, kad nedalyvavote. Iš visų pranešimų per korespondentus matėsi, kad seimas buvo geras, nes viskas ėjo tvarkingai, nebuvo daug kuopų įnešimų, tai į porą dienų viską galėjome atlikti.

Seniau LDS seimuose buvo paprotys kokias kelias valandas duoti delegatams padaryti pranešimus apie kuopų bei apskričių veikimą. Kai kurie delegatai turėdavo progą pasakyti ilgas kalbas-pranešimus, bet kai kurie nedrįsdavo ar neturėdavo progos daryti tokius pranešimus. Šiame seime padarėme tokį patvarkymą: kad bus pakviestas vienas delegatas iš kiekvienos seime dalyvaujančios kuopos pakalbėti penkias minutes apie tos kuopos veikimą-padėtį, su pastaba, kad kitų delegatų kalbos nebūtų kritikuojamos. Tuo būdu į porą valandų laiko buvo išklausyti visi pranešimai. Buvo daug įdomių ir pamokinančių pranešimų, buvo, žinoma, ir juokingų. Jaunosios kartos delegatų pranešimai buvo įdomūs. Jaunesniųjų organizacijoje veikimas skiriasi nuo senesniųjų. Jaunesnieji savo susirinkimus nori panaudoti ir asmeniškam, draugiškam pasilinksminimui. Po susirinkimo jie nori turėti pobūvėlį ("parę"). Tai gal ir geras būdas patraukimui narių lankyti susirinkimus.

Visi kalbame ir suprantame, kad ateitis mūsų organizacijų priklausys nuo ateinančių kartų. Mūsų LDS nors nėra taip didelė organizacija narių skaičiumi, bet palyginus su kitais susivienijimais, mes turime gerą skaičių jaunosios kartos narių. Todėl reikia stengtis juos įtraukti į platesni veikimą.

Viso geriausio jums,

J. K. Mažukna

Autobuse — 180 keleivių

Pusantraaukščius autobusus pradėjo gaminti Vokietijos Federatyvinė Respublika. Jie pakelia 12 ir pusę tonos naudingo svorio ir gali vežti nuo 150 iki 180 keleivių. Autobuso ilgis —11.8 m., plotis 2.5 metro. Į viršutinįjį aukštą patenkama laipteliais, įrengtais autobuso viduje. Po laipteliais dar įrengtos vietos sėdėti. Šie autobusai daugiausia kursuoja tose linijose, kuriose labai tirštas gatvių eismas.

KRISLAI

(Tąsa iš 1-jo pusl.)

ji praryja daugiau kaip $1,-77,000,000 (vieną bilijoną ir 776 milijonus).

Straipsnių autorius Sanche de Gramont viešai pripažįsta: kad mūsų žvalgyba 1950 m. paruošė, apginklavo ir pasiuntė iš Formozos "partizanus" užpuldinėti Kinijos pajūrį;

1953 metais nuvertė Irano valdžią, kuri Amerikai nepatiko;

1953 metais Vakarinėje Vokietijoje, buvusio Hitlerio žvalgybos viršininko Gehlen vadovybėje, suorganizavo fašistus ir juos pasiuntė į Rytinę Vokietiją riaušėms kelti;

1954 metais nuvertė Guatemalos demokratinę valdžią;

1956 metais parūpino agentus suruošimui Vengrijoje sukilimo;

1958 metais išprovokavo pasiuntimą Amerikos laivyno į Lebanoną;

1960 metais suorganizavo nuvertimą Laosos valdžios, kurios pryšakyje buvo princas Phoumi;

1961 metais suruošė invaziją į Kubą.

Matote, kokiais "šauniais darbeliais" yra atsižymėjusi toji mūsų žvalgyba.

— — —

Klevelandiškė smetoninninkų gazieta su pasibaisėjimu rašo apie tai, kad aną dieną Vilniuje įvykusiame rašytojų suvažiavime dalyvavo ir apie literatūrą ir jos vaidmenį kalbėjo Valstybės Saugumo Komiteto viršininkas A. Randakevičius. Ot, girdi, kas diktuoja Lietuvos rašytojams!

Bet čia visa bėda bus tame, kad to laikraščio redaktoriai gyvena sena praeitimi, vadovaujasi kvaila, klaidinga logija. Jiems atrodo, kad kadangi buržuazijai valdant Lietuvą jos policijos bei saugumo viršininkai buvo tamsūs ir žiaurūs sutvėrimai, tai taip turėtų būti ir nūdienėje Tarybų Lietuvoje.

Dabar gi kitaip. Dabar Lietuvoje atsakingas vietas valstybės organuose užima gabūs, išsilavinę, talentingi, nuoširdūs, patriotingi žmonės. Minėtas Valstybės Saugumo Komiteto viršininkas Randakevičius, matyt, yra aukšto išsilavinimo gabus vyras. Toji atsakinga vieta jam nekliudo turėti teisingą supratimą apie literatūrą ir jos vaidmenį naujame gyvenime.

REDAKTORIAI MATĖSI SU PREZDENTU

Washingtonas. — Keturi JAV laikraščių redaktoriai, kurie per 23 dienas Tarybų Sąjungoje išvažinėjo 8,000 mylių, matėsi su prezidentu Kenedžiu. Jie padarė pranešimą apie sava patyrimus.

Washingtonas. — Indonezija sutiko tartis su Holandija Vakarų Naujosios Gvinėjos reikalais.

Tokio. — Čionai buvo sustojęs Laoso premjeras Phouma. Jis sokė, kad JAV militariniai žmonės tuojau turės išvažiuoti iš Laoso.

Sulaukęs 69 metų amžiaus mirė orkestro vedėjas Victor Arden.

PRANEŠIMAI

WORCESTER, MASS.

ALDLD 11 kp. mėnesinis susirinkimas įvyks rugpiūčio 13-tą dieną. Visi kuopos nariai ir narės prašomi dalyvauti šiame susirinkime. Turėsime daug reikalų apkalbėti kas link rudeninio spaudos pikniko. Šiame susirinkime turėsime apkalbėti, kad šis piknikas būtų pasekmingas kaip ir pereiti piknikai.

Jaskevičius, kp. sekr.
(63-64)

BROOKLYN, N. Y.

LDS 1-os kuopos susirinkimas įvyks antradienį, rugpiūčio 7 d., 7:30 val. vakare, "Laisvės" salėje, 102-02 Liberty Ave., Ozone Parke. Visi nariai kviečiami dalyvauti, nes delegatai pateiks raportus iš LDS 15-tojo seimo. Kurių duoklės neužmokėtos, malonėkite ateiti ir užsimokėti, kad nesusispenduotumėte.

Valdyba
(62-63)

Susitiksim vykstančius Lietuvon į svečius

Vykstantiems Lietuvon palinkėsime laimės

Brooklyniečiai gavome linksmą žinią, kad grupė mums gerai pažįstamų lietuvių išvyksta apsilankyti Lietuvoj. Džiugu, kad pirm išvykimo jie sutiko turėti su mumis visais pasimatymą Bendrų parengimų komiteto ruošiamame pobūvyje.

Iki šiol jau žinoma, kad išvyksta, ir pas mus dalyvaus Julija Marazienė ir Rožė Samulionienė iš Chicagos, Konstancija Rimkus iš Michigano valstijos, taipgi mūsų veikli aidietė ir klubietė Vera Bunkienė. Dar negavome užtikrinimo apie jo atvykimą, tačiau tikimės. kad keliaus ir kad atvyks pas mus worcesterietis darbuotojas Jaskevičius.

Susitikimas - išleistuvės ruošiama rugpiūčio 11-tos vakarą, "Laisvės" salėje. Pilniau apie tai pranešime sekamoje laidoje.

N. K.

Gyvūnai apgauna savo priešus

Gamtininkai nekartą stebėjo vadinamąją "mirties simuliaciją." Dažnai, palietus vabalą, jis pariečia kojas, susiriečia. Galima jį mėtyti, išskleisti sparnus, bet vabalas neparodys jokių gyvybės požymių. Vorai ir vėžiai, austrės ir gyvatės, žąsys ir vieversiai, įvairiausi žinduolių atstovai taip pat sugeba suakmenėti ištikus pavojui.

Žinduolių tarpe savo "gudmu" ypač pasižymi lapė. Ne be pagrindo ji laikoma apgavike. Pasakojama, kad kartą lapė, įsigavusi į vištidę, tiek pririjo, kad jau nebesugebėjo išlįsti lauk prosiaurą landą. Rytą vištidės šeimininkas rado ne tik nakties apiplėšimo pėdsakus, bet ir patį plėšiką. Plėšikas buvo "nudvėsęs." Šeimininkas ištempė lapę už uodegos iš vištidės ir numetė ją į šiukšlių krūvą. Vos pasijutus laisvėje, lapė pasipurtė ir spruko.

Vienas anglų gydytojas, ilgai gyvenęs Indijoje, pasakojo apie "šventojo" jaučio, susiviliojusio šalia gydytojo namų esančia pievele, gudrybes. Kai žmonės ėmė jautį varyti, jis krito žemėn ir nudavė negyvą. Vos žmonėms nuėjus, jautis "atgijo" ir ėmė skabyti žolę.

Kartą džiunglėse sugautą laukinį drambli lydėjo du kiti, prijaukinti. Staiga belaisvis sustojo, pakibo ant lynų ir grandinių, rišančių jį su palydovais, ir pagaliau nuvirto ant žemės. Medžiotojai bandė ji išjudinti, bet veltui: dramblys, matyt, nudvėsė. Nusivylę medžiotojai prisėdo ant jo pailsėti, paskui nuo "mirusio" belaisvio nuėmė pančius ir kartu su prijaukintais drambliais patraukė į stovyklą. Kai jie visi nutolo nuo "lavono" bent keletą metrų, dramblys atsikėlė ir, vašaipiai, kaip pasirodė medžiotojams, sutrimitavęs, metėsi į tankmę.

O šiaurės Amerikos žiurkė oposumas tiek pažengusi šiame mene, kad pats jos vavadinimas įasmenina apsimetėlį, simuliantą, ir angliškas išsireiškimas "oposumas" reiškia kvailu apsimetusį žmogų.

MIRĖ

Mateušas Dobinis

Praėjusį penktadienį, rugpiūčio 3 d., naktį mirė plačiai žinomas laisvietis Mateušas Dobinis. Tiesa, jo sveikata jau smarkiai buvo pašlijusi paskutinias keleriais metais, bet tikrai sunkiai susirgo tik paskutinėmis keliomis dienomis ir buvo išvežtas į ligoninę. Apie Mateušo mirtį giminės bei draugai sužinojo iš jo artimųjų tik per telefoną bei žodžiu. Jo kūnas buvo pašarvotas Šalinsko šermeninėje ant Jameica Ave., Woodhavene.

Šita žinia rašoma pirmadienio rytą prieš pat laidotuves. Velionio palaikai bus palaidoti gražiose Cypress Hills kapinėse, kur jau ilsisi desėtkai pažangių, laisvų lietuvių.

Mateušas Dobinis per eilę metų buvo vienas iš veikliausių eilinių darbininkų. Ypač jis darbštus buvo, kai gyveno Newark, N. J. Tik sveikatai smarkiai pašlijus mūsų geras draugas nebegalėjo aktyviškai dalyvauti veikime. Bet iki pat mirties atidžiai sekė spaudą ir rūpinosi darbo žmonių kovomis už šviesesnį rytojų.

Mateušas visą gyvenimą praleido pelnydamas duoną "iš prakaito kaktos savo". Jis buvo sunkaus darbo darbininkas. Tai pripažins visi, kurie žino siuvėjo-preserio darbą. Tai labai nesvei kas darbas. Tik tvirtos sveikatos darbininkas jame gali metų metus išsilaikyti. Na, o mūsų Mateušas dirbo jame daug, daug metų.

Draugas Dobinis mirė sulaukęs 75 metų amžiaus. Jo mylima žmona Ona sako: "Matote, kaip atsitinka. Planavau susikviesti gimines bei draugus ir Mateušui suruošti "surprize parę" jo 75-nių proga, o štai jis jau karste guli!" Ir apsipylė draugė gailiomis ašaromis. Tiek metų kartu išgyventa, tiek daug gyvenime matyta ir perleista, tiek daug džiaugsmo ir sielvartų turėta, kaip liūdna, kaip baisu skirtis ant visados... Deja, taip jau mūsų visų motina gamta yra patvarkiusi.

Mateušas į Ameriką atvyko 1913 metais. Lietuvoje jis buvo gan skaitlingos ir neturtingos valstiečių šeimos sūnus. Gimė jis 1887 metų rugsėjo 15 dieną Šunckų valsčiaus Djelinės dvarne. Dar ir šiandien Lietuvoje tebegyvena ir džiaugiasi naujuoju gyvenimu jo keturios seserys ir brolis Jurgis su šeimomis.

Čia Amerikoje didžiausiame liūdesyje Mateušas paliko savo žmoną Oną, sūnų Al. Dobinį, marčią Mary ir anūkę Christiną, ir daug kitų giminių bei draugų.

Gaila netekus malonaus, gero draugo.

B.

Lankėsi A. Paukštienė

Praėjusį penktadienį "Laisvės" pastogę aplankė miamietė A. Paukštienė su savo dukra Eugenija Beniuliene iš New Jersey. Jiedvi atlydėjo brooklyniečiai P. Bieliauskas ir A. Balčiūnas.

Viešnia dar pirmą kartą mūsų naują buveinę pamatė, ir jai ji patiko. Išvykdama, paaukojo "Laisvės" reikalams $6.

Paviešėjusi pas dukrą, pas gimines ir draugus, A. Paukštienė grįžta į Miami, Floridą, šiomis dienomis.

ATPLAUKĖ GRAŽUS ANGLŲ LAIVAS

Rugpiūčio 2-rą dieną į New Yorką pirmu kartu atplaukė naujasis anglų keleivinis laivas "Canberra". Laivas yra 45.000 tonų įtalpos. Jis atvežė 1,680 keliauninkų, bet jame yra vietos dėl 2,250 keliauninkų.

New Yorko prieplaukoje, kaip ir kiti nauji laivai, "Canberra" buvo pasitiktas su ceremonijomis — ugniagesių laivai iš savo vamzdžių prunkštė vandens srovės į aukštį.

DARBININKAI KOVĄ LAIMĖJO

St. Louis. — Virš 16,000 aliuminio darbininkų streikavo prieš Reynolds Aluminum Metal Co. ir Aluminum Co. of America. Streiką laimėjo. Kompanijos pagerins darbo sąlygas, suteiks ilgesnes vakacijas, padidins senatvės pensiją ir padarys eilė kitų pagerinimų. Kontraktas pasirašytas dvejiems metams, bet už metų bus galima kelti algų klausimą.

DU ŽODYNAI JUMS

Išleisti 1961 metais Lietuvoje

Vienas Anglų-Lietuvių Kalbų

Angliški žodžiai lietuviškai išdėstomi bei išaiškinami

511 Puslapių — Kaina $3.50

Antras Lietuvių-Anglų Kalbų

Lietuviški žodžiai angliškai išdėstomi bei išaiškinami

511 Puslapių. Kaina $3.50

Gaunami "Laisvės" Knygyne

Užsisakydami kartu prisiųskite ir mokestį. Pinigų perlaidas (money orderius) ar čekius rašykite:

LAISVĖ

102-02 Liberty Avenue **Ozone Park 17, N.Y.**

Matthew-Mateušas Dobinis

tapo mirties iš savo šeimos išskirtas 1962 metų rugpiūčio 3 dieną.

Sunkiomis liūdesio dienomis daugelis giminių, draugų ir kaimynų reiškė mums užuojautą: atvykimu į šermenis ar palydėjimu į kapus, dar kiti gėlėmis ar laišku.

Visiems nuoširdžiai dėkojame:

Ona Dobinienė, žmona
Algirdas Dobinis, sūnus
Mary Dobinis, marti
Christina, anūkė